

Vztah studentů oboru sociální pedagogika k dobrovolnictví

Lucie Zajíčková

Bakalářská práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lucie Zajíčková**
Osobní číslo: **H11279**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Vztah studentů oboru sociální pedagogika
k dobrovolnictví**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti dobrovolnictví a vztahu dobrovolnictví k sociální pedagogice.
Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.
Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ČESKO. 2002 Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě). In: www.mvcr.cz [online]. MVCR, 2010 [cit. 2013-11-19]. Dostupné z:

<http://www.mvcr.cz/clanek/dobrovolnicka-sluzba-500539.aspx>

FRIČ, Pavol et al. Dárcovství a dobrovolnictví v České Republice: Výsledky výzkumu NROS a AGNES. Praha: AGNES a NROS, 2001. ISBN 80-902633-7-2.

KRAUS, Blahoslav. Základy sociální pedagogiky. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3.

TOŠNER, Jiří a Olga SOZANSKÁ. Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-514-8.

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Radana Kroutilová Nováková, Ph.D.**
Ústav pedagogických věd
Datum zadání bakalářské práce: **20. ledna 2014**
Termín odevzdání bakalářské práce: **2. května 2014**

Ve Zlíně dne 20. ledna 2014

doc. Ing. Anežka Lengálková, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 17.2.2014

.....
Lucie Rajčková

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

²⁾ Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odprá-ří autor takového díla udělit svolení bez vázného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užití či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídně k větší výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Předkládaná bakalářská práce je zaměřena na vztah studentů sociální pedagogiky na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k dobrovolnictví. V teoretické části se věnuje obecně dobrovolnictví a vymezuje jeho hlavní pojmy. Dále vysvětluje typy, formy a oblasti dobrovolnictví, objasňuje mýty o dobrovolnictví a práva a povinnosti dobrovolníků. Seznamuje nás s dobrovolnictvím u nás a ve světě, srovnává především USA a evropské země. Podává přehled o historii a legislativním ukotvení. Teoretickou část zakončujeme vymezením sociální pedagogiky a jejího vztahu k dobrovolnictví a vztahem studentů k dobrovolnictví. V rámci empirické části pomocí metody sběru dat- dotazníkového šetření, vyhotoveného ve dvou provedeních, bakalářská práce zjišťuje, jaký je vztah studentů oboru sociální pedagogiky k dobrovolnictví. Vymezuje profil typického studenta dobrovolníka prostřednictvím metody zpracování dat tzv. modem. Dále bakalářská práce prezentuje výsledky kvantitativního výzkumu a předkládá jeho závěry.

Klíčová slova: dobročinnost, dobrovolnictví, dobrovolník, dobrovolná činnost, dobrovolnické organizace, sociální pedagogika

ABSTRACT

The bachelor thesis presented here is focused on what the relationship of students of social pedagogy at the Tomas Bata University in Zlin is towards volunteering. The theoretical part describes volunteering in general and explains the main terminology. Furthermore, it explains individual types, forms and contents of volunteering, clarifies the myths about the topic and rights and obligations of volunteers. You may also find an overview of the history and legislative background of volunteering. In its conclusion the theoretical part gives definition of social pedagogy and its relation to volunteering and the relation of students to volunteering. The practical part uses data collection via two sets of questionnaires to find out what the relationship of social pedagogy students is towards volunteering. Then it sets the typical profile of a student – volunteer when the data is processed through a mode. The results of the quantitative research are then presented together with the conclusions drawn from them.

Keywords: charity, volunteering, volunteer, volunteer activities, volunteer organizations, social pedagogy.

Děkuji paní Mgr. Radaně Kroutilové Novákové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, za inspiraci a ochotu, kterou mi poskytla při vedení této práce.

Děkuji taktéž své rodině a blízkým přátelům za morální podporu a pevné nervy po celou dobu mého studia, čehož si nesmírně vážím.

V neposlední řadě děkuji všem svým kolegům, tedy respondentům, za jejich čas a svědomité vyplnění dotazníků. A zvláštní poděkování patřím pak především těm, kteří se aktivně věnují dobrovolnictví.

Motto:

„Nikdo nemůže udělat *všechno*, ale všichni můžou udělat *něco*.“

(autor neznámý)

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 VYMEZENÍ DOBROVOLNICTVÍ	12
1.1 TERMINOLOGIE VZTAHUJÍCÍ SE K DOBROVOLNICTVÍ	13
1.2 TYPY DOBROVOLNICTVÍ	14
1.3 FORMY DOBROVOLNICTVÍ	16
1.4 OBLASTI DOBROVOLNICTVÍ.....	16
1.5 BARIÉRY ROZVOJE DOBROVOLNICTVÍ	18
1.6 MÝTY O DOBROVOLNICTVÍ	20
1.7 SKUPINY OSOB VĚNUJÍCÍ SE DOBROVOLNICTVÍ.....	21
1.8 ODMĚŇOVÁNÍ DOBROVOLNÍKŮ	23
1.9 DOBROVOLNICKÉ ORGANIZACE.....	24
2 HISTORIE DOBROVOLNICTVÍ VE SVĚTĚ	28
2.1 HISTORIE DOBROVOLNICTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE	30
2.2 LEGISLATIVNÍ UKOTVENÍ	31
2.2.1 Práva a povinnosti dobrovolníků	33
3 VZTAH DOBROVOLNICTVÍ A SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY	35
3.1 VYMEZENÍ SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY	36
3.2 STUDENT JAKO DOBROVOLNÍK	37
II PRAKTICKÁ ČÁST	39
4 METODIKA ZPRACOVÁNÍ	40
4.1 VÝZKUMNÝ CÍL	40
4.2 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	40
4.3 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	41
4.4 METODA SBĚRU DAT A VÝZKUMNÝ SOUBOR	41
4.5 VYHODNOCENÍ DAT A JEJICH INTERPRETACE	42
ZÁVĚR	55
DOPORUČENÍ PRO PRAXI	57
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	58
SEZNAM GRAFŮ	62
SEZNAM TABULEK	63
SEZNAM PŘÍLOH	64

ÚVOD

Lidské tendence navzájem si pomáhat a pomáhat těm, kteří se ocitli v sociálně znevýhodněné situaci, zde byly snad od pradávna. Tento jev můžeme označit jako fenomén dobrovolnictví. Dobrovolnickou činnost můžeme vykonávat téměř vždy, všude i téměř v každém věku. V dnešní době se i díky médiím někdy zvedne větší vlna solidárnosti, např. při mimořádných událostech, jako jsou povodně či při druhé formě dobročinnosti a tou je dárcovství prostřednictvím různých sbírek.

Člověk se stává dobrovolníkem, ve chvíli, kdy ve svém vlastním volném čase a aniž by za to cokoli očekával, pomáhá jiným lidem. Odměnou je mu především dobrý pocit z vykonané práce pro někoho druhého a pocit užitečnosti, což považujeme za hodnotnější než jiná forma zisku, např. peníze.

Zvolení tohoto tématu nebylo zcela náhodné. Sama se dobrovolnictví věnuji, proto cílem této práce bylo zjistit, jaký mají vztah k dobrovolnictví i ostatní studenti sociální pedagogiky, zda jako studenti pomáhající profesi inklinují k této formě pomoci. Východiskem tohoto díla bude profil typického dobrovolníka, studenta sociální pedagogiky.

Teoretická práce v první části bude vymezovat terminologii vztahující se k dobrovolnictví, bude pojednávat o typech, formách, oblastech a bariérách dobrovolnictví, nastíníme mýty tradující o dobrovolnictví, osoby, které k této činnosti nejčastěji tíhnou a jakým způsobem mohou být odměňovány. Obecně popíšeme dobrovolnické organizace a ke dvěma se blíže vyjádříme. Pro lepší pochopení se ve druhé části podíváme na historii dobrovolnictví ve světě i v České republice a popíšeme si, jak je dobrovolnictví legislativně ukotveno. Součástí třetí kapitoly bude nastíněn vztah sociální pedagogiky a dobrovolnictví. Celá teoretická část této práce vychází z odborné literatury, webových stránek či z legislativních dokumentů.

Empirický výzkum bude realizovaný pomocí metody dotazníku, jenž rozdělí respondenty na dvě části, a ty se budou týkat studentů, kteří již vykonávají dobrovolnou činnost či ji někdy v minulosti vykonávali a studentů, kteří se do dobrovolnictví zatím ještě nikdy nezapojili.

Dobrovolnictví je v naší společnosti bezesporu nepostradatelné. Považujeme za velmi důležité si uvědomit, že jsou mezi námi lidé, kteří nezvládají ať už vlastním či cizím

přičiněním svou krizovou situaci a nemají žádného příbuzného ani přátel, kteří by jim z takto svízelné situace mohli pomoci a mohli se o něj opřít. Konečně nikdy nevíme, kdy sami budeme potřebovat pomoc druhých a kdy pro nás jakákoliv forma dobrovolné pomoci bude mít cenu zlata.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ DOBROVOLNICTVÍ

V úvodní kapitole si vymežíme a ujasníme hlavní pojem dobrovolnictví a základní terminologii s tímto pojmem spojenou. Pro jasnější pochopení si uvedeme více definic dobrovolnictví.

„Dobrovolnictví je základním stavebním prvkem občanské společnosti. Uskutečňuje nejvznešenější aspirace lidstva - touhu po míru, svobodě, příležitostech, bezpečí a spravedlnosti pro všechny.“ (Všeobecná deklarace o dobrovolnictví, 2009 cit. podle dobrovolníci pro kulturu, 2011, str. 10)

„Dobrovolnictví jako veřejně prospěšnou činnost chápeme jako ochotu člověka dát část svého času a sil ve prospěch potřebné organizace nebo člověka, aniž by s příjemcem pomoci byl vázán přátelskými či jinými vazbami. Z dobrovolné činnosti má přínos nejen její příjemce, ale i dobrovolník, kterému přináší nové přátelské vztahy, nové zkušenosti a dovednosti, někdy i částečné řešení problému nezaměstnanosti.“ (Tošner, © 2014)

Koncept dobrovolnictví sestává ze skutečností, že jedinci se účastní spontánních, soukromých a svobodně vybraných činností, pro obecné blaho. Tato činnost není spojena s žádnou institucí nebo vládní agenturou, také není spojena s žádnou finanční odměnou či jinou výhodou. (Novotný, Lukeš, 2009, str. 87)¹

Podle zákona č. 198/2002 Sb. o dobrovolnické službě „Dobrovolnickou službou je činnost, při níž dobrovolník poskytuje

- a) pomoc nezaměstnaným, osobám sociálně slabým, zdravotně postiženým, seniorům, příslušníkům národnostních menšin, imigrantům, osobám po výkonu trestu odnětí svobody, osobám drogově závislým, osobám trpícím domácím násilím, jakož i pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase,
- b) pomoc při přírodních, ekologických nebo humanitárních katastrofách, při ochraně a zlepšování životního prostředí, při péči o zachování kulturního dědictví, při pořádání kulturních nebo sbírkových charitativních akcí pro osoby uvedené v písmenu a), nebo

---

¹ The volunteerism concept, consist of the fact that individuals participate in spontaneous, private and freely selected activities enhancing common welfare. And these activities are not connected with any institution or government agency, and they are not connected with any financial remuneration or any other benefits.

c) pomoc při uskutečňování rozvojových programů a v rámci operací, projektů a programů mezinárodních organizací a institucí, včetně mezinárodních nevládních organizací.“ (Česko, 2002)

„Dobrovolnictví je vědomá, svobodně zvolená činnost ve prospěch druhých, kterou poskytují občané bezplatně.“ (Dobrovolníci pro kulturu, 2011, str. 10)

Z těchto definic tedy vyplývá, že jde o činnost vykonávanou ve prospěch potřebných a druhým důležitým faktorem je, že je prováděna bez nároku na jakoukoliv finanční či materiální odměnu.

Nesmíme si ale tuto činnost plést s aktivitou vykonávanou pro naše blízké a známé, v takovém případě se již o dobrovolnictví nejedná. V první podkapitole si vydefinujeme i další pojmy.

1.1 Terminologie vztahující se k dobrovolnictví

K porozumění celého obsahu dobrovolnictví a jeho podstaty je nutné vymezení i nejbližších termínů s tímto pojmem souvisejících.

Nejdříve si tedy objasníme, kdo je to **dobrovolník**. „Dobrovolník je člověk, který bez nároku na finanční odměnu poskytuje svůj čas, svoji energii, vědomosti, dovednosti ve prospěch ostatních lidí či společnosti.“ (Tošner, Sozanská, 2002, str. 35)

„Dobrovolník je každý, kdo ze své dobré vůle, ve svém volném čase a bez nároku na finanční odměnu vykonává činnost ve prospěch jiných lidí.“ (ADRA, str. 33)

„Dobrovolník je člověk, který na základě vlastního svobodného a dobrovolného rozhodnutí věnuje svůj čas a své schopnosti ve prospěch druhých bez nároku na finanční nebo jinou hmotnou odměnu“ (Dlouhá, 2001, str. 4)

Je tedy zřejmé, že definice dobrovolníka jsou velmi jednotné. Mělo by především jít o nezištné zkvalitňování života jiných osob.

Dalším pojmem je **dobročinnost** neboli **filantropie**, slovník cizích slov ji vymezuje slovy lidumilnost nebo pomoc sociálně slabým (Tošner, Sozanská, 2002, str. 36).

„Dobročinnost můžeme rozdělit na dvě formy, a to dárcovství a dobrovolnictví.“ (Tošner, Sozanská, 2001, str. 36) U **dárcovství** jde o věnování věcných či finančních darů potřebným občanům a neziskovým organizacím (Dlouhá, 2001, str. 6). Kromě peněz může

tedy jít o oblečení, hračky, knihy, nábytek, ale i např. o darování krve. Tyto věcné dary se vybírají nejčastěji pomocí různých nadací a sbírek.

Nemělo by se užívat slovního spojení **dobrovolná práce** a to z již zmiňovaného důvodu, že při dobrovolnictví nejde o finanční odměnu, ovšem termín práce má blízkou vazbu plynoucí k výdělku (Tošner, Sozanská, 2002, str. 37). Paradoxem je, že v mnoha odborných zdrojích se s tímto spojením stále setkáváme. Ve druhé podkapitole si přiblížíme typy dobrovolnictví z nejrůznějších hledisek.

1.2 Typy dobrovolnictví

Problematika dobrovolnictví rozlišuje čtyři typy dobrovolné činnosti. A to: z hlediska historického vývoje, z hlediska cesty, kterou se dobrovolnictví ubírá, podle role, kterou dobrovolnictví hraje v organizaci a z hlediska časového vymezení (Tošner, Sozanská, 2002, str. 38).

Z hlediska historického vývoje

Evropský model dobrovolnictví neboli komunitní- dobrovolníci se sdružují ve společnosti, která je pro ně obvyklá (např. sportovní organizace či církev) na základě svých společných zálib. Z těchto společností se mohou stát i profesionální střediska a zachovávají si stále své komunitní charakteristiky. Jde o starší model. (Tošner, Sozanská, 2002, str. 38)

Americký model dobrovolnictví neboli manažerský- profesionálové pracují s dobrovolníky v dobrovolnických organizacích, vyhledávají je a navrhnou jim dobrovolnou činnost. (Tošner, Sozanská, 2002, str. 38)

V České republice se vyskytují oba tyto modely. Komunitní model dominuje u náboženských, charitativních a humanitárních organizací. Manažerský model převažuje ve velkoměstech a efektivně zprostředkovává nabídku a poptávku dobrovolnictví. (Tošner, Sozanská, 2002, str. 38)

Z hlediska cesty, kterou se dobrovolnictví ubírá

Dobrovolnictví „zdola nahoru“ vzniká z neformálního seskupení lidí, přes neformální strukturovanou skupinu až nakonec k registrované neziskové organizaci. Náleží sem např. obecně prospěšné společnosti či občanská sdružení. (Tošner, Sozanská, 2002, str. 38)

Dobrovolnictví „zvenčí dovnitř“- jde o profesionální pracovníky, kteří začnou kooperovat s dobrovolníky. Jde např. o domovy pro seniory. (Tošner, Sozanská, 2002, str. 39)

Podle role, kterou dobrovolnictví hraje v organizaci

Na dobrovolnících je přímo závislý chod organizace. Působí zde i malá skupinka dobrovolníků, ale „dobrovolníci se podílejí na naplňování hlavních cílů organizace a jsou rozhodující silou organizace.

Dobrovolníci vykonávají činnost spolu s profesionálními zaměstnanci. Dobrovolná činnost není základem provozu organizace. Dobrovolníci participují na zajišťování finančních prostředků, pomáhají se žehlením, s účetnictvím, někdy i s úklidem apod. Přispívají ke snížení nákladů organizace.

Činnost dobrovolníků není pro vlastní chod organizace nepostradatelná. Dobrovolná činnost pomáhá zkvalitňovat poskytované služby. Jedná se o aktivity, jako jsou vycházky s klienty, výtvarné či jazykové kroužky a další volnočasové aktivity“ (Tošner, Sozanská, 2002, str. 39-40)

Z hlediska časového vymezení

„Dobrovolné zapojení při jednorázových akcích (kampaních, sbírkách, benefičních koncertech apod.), které se pořádají jednou či několikrát do roka. Jedná se např. o sbírky nebo benefiční koncerty.

Dlouhodobá dobrovolná pomoc, která je poskytována opakovaně a pravidelně- např. tři hodin jedenkrát týdně po dobu celého roku.“ (Tošner, Sozanská, 2002, str. 40)

Dobrovolná služba. Jde o příslib, třeba i na několik let, dobrovolné činnosti nejčastěji v zahraničí. (Tošner, Sozanská, 2002, str. 40) Dobrovolná služba se v České republice vyskytuje až po roce 1989 s příchodem západoevropských dobrovolníků a to především z USA (dobrovolníci pro kulturu, 2011, str. 11-12). „V České republice byl v roce 2003 přijat nový zákon o dobrovolnické službě, který stanovuje podmínky získání akreditace pro organizace, které připravují a vysílají dobrovolníky, a dále pravidla pro dobrovolnickou službu v přijímajících organizacích neziskové sféry.“ (dobrovolníci pro kulturu, 2011, str. 12)

Pro lepší pochopení jsme si zde uvedli typy dobrovolné činnosti z nejrůznějších hledisek. Zajisté dobrovolnictví můžeme dělit mnoha způsoby, další z nich uvádíme v následující podkapitole.

1.3 Formy dobrovolnictví

Pro celistvost je třeba uvést kromě typů dobrovolnictví i jeho oblasti a formy, je možno se ale setkat i s označením druhů dobrovolnictví.

Není vždy jednoduché vymezit, kdy se jedná ještě o dobrovolnictví a kdy už jde jen o pomoc poskytnutou rodině či sousedům. V takovém případě mluvíme o **občanské výpomoci**. (dobrovolníci pro kulturu, 2011, str. 10) „Motivací k dobrovolnictví je předpoklad reciproční pomoci“ (dobrovolníci pro kulturu, 2011, str. 12) Tuto výpomoc je možné také nazvat sousedskou výpomocí (Tošner, Sozanská, 2002, str. 36).

Dobrovolnictví veřejně prospěšné vychází z toho, že dobrovolníci svobodně, ze své vlastní vůle pomáhají druhým nebo se snaží o změny ve společnosti. Základnou pro tuto formu dobrovolnictví jsou především nestátní neziskové organizace. (dobrovolníci pro kulturu, 2011, str. 11) Prvním impulzem „je u veřejně prospěšného dobrovolnictví potřeba být užitečný svému okolí a své komunitě.“ (dobrovolníci pro kulturu, 2011, str. 11)

Dobrovolnictví vzájemně prospěšné. „Jedná se o dobrovolnou činnost, kterou členové sdružení, spolku či klubu vykonávají v zájmu realizace svých vlastních cílů.“ (dobrovolníci pro kulturu, 2011, str. 11) Po roce 1989 se obnovilo mnoho takovýchto spolků a vznikly i nové. Spadají sem nejrůznější sportovní, dětské či kulturní organizace. (dobrovolníci pro kulturu, 2011, str. 11) Mezi dobrovolnictvím vzájemně prospěšným a občanskou výpomocí existuje jen velmi tenká hranice (Tošner, Sozanská, 2002, str. 36).

Jako další forma bývá uvedena i **dobrovolná služba**, která je definovaná v podkapitole typu dobrovolnictví výše.

Samozřejmě všechny uvedené formy se mohou vzájemně prolínat. A jak si lze povšimnout, taky že se tyto odvětví dobrovolnictví- typy, formy i oblasti dobrovolnictví vzájemně dotýkají či dokonce kříží.

1.4 Oblasti dobrovolnictví

Přejdeme tedy k vymezení oblastí dobrovolné činnosti. Dobrovolnictví se vyskytuje snad ve všech oblastech lidského života a nejde říci, že by jedna oblast byla důležitější než druhá. V druhé části této podkapitoly se tedy pokusíme vystihnout základní charakteristiku těchto oblastí.

Ochránci životního prostředí. Jsou velmi dobře organizováni i na mezinárodní úrovni. Řeší např. stavění dálnic přes krajinu či problematiku jaderných elektráren. Jedná se o organizace jako: Greenpeace, Děti Země, Hnutí Duha nebo Český svaz ochránců přírody. (Tošner, Sozanská, 2002, str. 41) Mluvíme tedy o oblasti ekologie. „Desítky tisíc dobrovolníků pečují o významné přírodní lokality, sází stromy, starají se o ohrožená zvířata, budují naučné stezky, provádějí strážní službu nebo se věnují ekologické výchově dětí a mládeže či osvětě široké veřejnosti“ (Toman, 2011)

Humanitární organizace. Vyvíjí se až po roce 1989, kdy se lidé v České republice dozvídají o okolních problémech. Jako dobrovolníci humanitárních akcí, jsme se v krizových oblastech postižených válkou nebo živelnými katastrofami, objevovali jako první. Mezi organizace s vysokou prestiží patří ADRA a Člověk v tísni. Dále Český červený kříž či Česká katolická charita. (Tošner, Sozanská, 2002, str. 41-42)

Sociální a zdravotní oblast. „Je jednou z nejpočetněji zastoupených, a to nejen z hlediska využití dobrovolné práce, ale i z hlediska přebírání služeb, které byly dříve státem zajišťovány nedostatečně. V těchto zařízeních je třeba nejen připravit dobrovolníky na jejich činnost, ale především je třeba připravit organizaci na přijetí dobrovolníků, včetně vyškolení vlastních koordinátorů dobrovolníků v organizaci.“ (Tošner, Sozanská, 2002, str. 42) Nejznámějšími organizacemi jsou Česká katolická charita, Život 90, Naděje nebo Výbor dobré vůle, což je Nadace Olgy Havlové (Tošner, Sozanská, 2002, str. 42).

„Zákon o sociálních službách umožňuje působení dobrovolníků v sociálních službách v rámci akreditovaného režimu dle zákona č. 198/2002 Sb. o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů a stanovuje podmínky a pravidla činnosti dobrovolníků. Na organizaci, v níž působí dobrovolníci v rámci sociálních služeb, jsou kladeny také další požadavky vycházející ze standardů kvality sociálních služeb.“ (Černá, 2011)

Co se týče zdravotnictví, mnoho dobrovolníků pomáhá v lůžkových zařízeních, ale i v terénu a to lidem s různým zdravotním postižením. Jde o pomoc jako je reintegrace do společnosti nebo při činnostech, které jsou pro tyto osoby obtížné. Zde je možné si povšimnout propojenosti sociální a zdravotnické oblasti. (Kořínková, © 2013)

Kulturní oblast. „Kulturní oblast zahrnuje celou škálu nestátních neziskových organizací. Je samozřejmé, že se lidé se zájmem o umění a kulturu sdružují v různých souborech, spolcích a sdruženích.“ (Doležalová, ©2013)

Velká část dobrovolníků se zabývá chráněním kulturních památek a jejich revitalizací. Často jde o konkrétní památku jako je divadlo, zámek nebo hrad. Dobrovolníci propagují naši kulturu i v zahraničí a patří mezi ně i profesionální výtvarníci, režiséři a hudebníci.“ (Tošner, Sozanská, 2002, str. 42-43)

Sportovní a vzdělávací činnost. „V České republice se dobrovolnictví objevuje nejčastěji při mimoškolních volnočasových aktivitách.“ (Tošner, Sozanská, 2002, str. 43) A to v kroužcích a oddílech jako je Skaut, Sokol či Pionýr (Tošner, Sozanská, 2002, str. 43).

Dobrovolníci ve sportu organizují buď to odbornou činnost, pro kterou je nutné vzdělání, nebo činnosti pro kterou toto speciální vzdělání není potřebné, jedná se např. o organizování, pořadatelsví, údržbu nebo dopravu (Kovář, © 2013).

A jako poslední si uvedeme **oblast církevní a náboženskou.** „Dobrovolnictví v církvích a náboženských společnostech tj. činnost, kterou na základě dobrovolnosti organizují různé církve a náboženské společnosti – zasahuje téměř do všech oblastí společenského veřejného života a ještě je toho mnoho, co dělají jednotliví věřící či členové náboženských společností dobrovolně pro život a chod vlastní církve nebo náboženské společnosti.“ (Dobrovolnictví v církvích a náboženských společnostech, © 2013)

„Oblasti s největším zapojením dobrovolníků v současnosti jsou ekologická oblast, humanitární a lidských práv, sociální a zdravotní, kulturní, sportovní, vzdělávací a oblast práce s dětmi a mládeží.“ (Definice dobrovolnictví, © 2013)

Toto byl tedy obsáhlý výčet nejrůznějších oblastí, kde lze dobročinnou činnost vykonávat. Přesto určitě nejde o konečný seznam všech oblastí. V odborné literatuře nalezneme v oblastech dobrovolnictví i zahraniční dobrovolnou službu. Jak již bylo v úvodu podkapitoly řečeno, nechtěli jsme vyzvednout jednu oblast nad druhou, ale pro tuto bakalářskou práci byla stěžejní sociální oblast, proto jsme jí věnovali nejvíce prostoru. Nyní přejdeme k tématu bariéry rozvoje dobrovolnictví, protože jde určitě o velmi důležité a stále aktuální téma, kterým je potřeba se zabývat.

1.5 Bariéry rozvoje dobrovolnictví

Bohužel i v jednadvacátém století má u nás dobrovolnictví stále své bariéry. Předpokládáme, že je to způsobeno nedostatečnou informovaností a přítomností předsudků zakořeněných pravděpodobně z velké části v naší historii.

Naše společnost vnímá dobrovolnictví stále jako něco nevšedního. Zájem o dobrovolníky je velmi různorodý. Základní překážkou rozvoje je nečinnost pracovníků při pátrání po dobrovolnících a při jejich získávání. Dalšími problémy jsou nedostačující vedení činnosti dobrovolníků, nezájem organizací o ně, strach, že by dobrovolník klienta mohl zneužít nebo skepse k tomu, že by motivy dobrovolníka mohly být čestné. (Tošner, Sozanská, 2002, str. 53-54) Může jít, ale i o vytíženost pracovníků, a hledání dobrovolníků a jejich následné vedení by je ještě více zatížilo. Převládá také stále názor, že žádní zájemci o dobrovolnictví nejsou a v neposlední řadě je to nedostatek informací. (dobrovolníci pro kulturu, 2011, str. 19)

Zejména právě nedostatek informací je nejčastější příčinou nedůvěry a neochoty pracovat s dobrovolníky. Dobrovolnictví se může stát součástí života všech zařízení a většina těchto zábran může být zdolána pomocí příkladů organizací, kde již dobrovolnictví využívají, zřízením role koordinátora, masmédiá také mají schopnost vyzdvihnout důležitost dobrovolnictví, ale také pobyt v zahraničí či studijní pobyty mohou k tomuto dopomoci. Existuje spousta organizací, pro které představuje dobrovolnictví spíše zátěž. Jedná se především o organizace vzniklé před rokem 1989, protože jejich vedení má problém s nedostatkem peněz a profesionálních zaměstnanců. Naproti tomu jsou zde i zařízení s podobnými problémy a jsou různým změnám i dobrovolnictví otevřená. Ovšem i organizace vzniklé po roce 1989 mohou mít k dobrovolnictví nepříznivý postoj. Jde především o ty, které vlastnoručně vybudovali zapálení jedinci. Nebylo jim to tedy nikým nařízeno. Nakonec můžeme ale konstatovat, že přibývá organizací, které jsou k dobrovolnictví vstřícné. (Tošner, Sozanská, 2002, str. 54- 55)

Na závěr si uvedeme soupis názorů, co lidi podporuje a naopak brzdí, v tom stát se dobrovolníkem.

Jedinci, kteří se dobrovolníky již stali, uvádí, že k tomuto rozhodnutí přispívá pocit ocenění, uznání a uvědomění si, že něco znamenají. Mají pocit týmové sounáležitosti, jejich činnost je podstatná. Pomáhají s vymezováním cílů, řešením problémů nebo při rozhodování organizace. A v neposlední řadě jsou uspokojovány jejich vlastní potřeby. Oproti tomu stát se dobrovolníkem brzdí zjištění, že se skutečnost neshoduje s jejich očekáváním. Mají pocit, že jsou neužiteční a nedostávají zpětnou vazbu. Mohou se také nudit a necítí možnost postupu. Velmi důležitým faktorem je napětí mezi kolegy. (dobrovolníci pro kulturu, 2011, str. 21-22)

„Bariéry dobrovolnictví nezmizí sami o sobě, dědictví minulosti, zpřetrhané vazby mezi lidmi se neobnoví ze dne na den. Věříme, že dobrovolnictví přispívá k rehabilitaci občanských ctností, mezi kterými ochota pomáhat hraje nemalou roli.“ (Tošner, Sozanská, 2002, str. 55)

Asi nikdy nedosáhneme toho, aby všechna zařízení měla pozitivní postoj k dobrovolníkům a vítala je vždy s otevřenou náručí. Přesto se alespoň můžeme snažit k tomuto ideálu přiblížit a to především osvětou nebo již výše zmíněným zavedením role koordinátora dobrovolníků. Bylo by také dobré využít názorů od dobrovolníků, aby se zapracovalo na tom, co dobrovolníky vede k tomu stát se dobrovolníkem, a naopak aby se zamezilo těm věcem, co jim v tom brání. Na bariéry dobrovolnictví nám příhodně navazují mýty o dobrovolnictví, které k těmto bariérám mohou pochopitelně taktéž přispívat.

1.6 Mýty o dobrovolnictví

V této podkapitole si přiblížíme stále tradující mýty o dobrovolnictví, respektive zkusíme tyto mýty zbořit.

„V současnosti je částí naší společnosti dobrovolnictví chápáno buď jako něco, co mělo odejít spolu se socialismem, nebo jako něco, co se hodí pro osamělé a zakomplexované lidi, kteří si léčí svoje pocity viny.“ (ADRA, str. 31) Uvádíme zde čtyři hlavní mýty a vyzdvihneme principy, na jejichž základě může dobrovolnictví pomáhat a podporovat morální rehabilitaci národa (ADRA, str. 31).

Dobrovolnictví není obět. S tímto tvrzením korespondují výsledky z výzkumu z roku 2000. Zjistilo se, že náboženství není hlavní motivace dobrovolníků a že volný čas ani rodinné vztahy nejsou rozhodujícím faktorem stát se dobrovolníkem. Dalším zjištěním bylo, že nejvíce dobrovolníků je humanisticky zaměřených a často se účastní i mnoha jiných aktivit. (ADRA, str. 31)

Dobrovolnictví není zcela zadarmo. Musíme si uvědomit, že nejde o sousedskou výpomoc, kterou jsme si vysvětlovali v podkapitole formy dobrovolnictví. Jde o dobrovolnictví veřejně prospěšné, při kterém musí dobrovolník dodržovat základní faktor, a to že nabízí svůj volný čas a energii bez nároku na odměnu. (ADRA, str. 31)

Dobrovolníkovi by však měly být uhrazeny náklady spojené s „cestovným, pomůckami, občerstvením, případně i s přiměřeným kapesným u dlouhodobé dobrovolné služby, ale nejedná se o mzdu.“ (dobrovolníci pro kulturu, 2011, str. 16) Stejně tak dobrovolník může

dostat dárek jako symbolickou odměnu, může jít například o výrobky chráněných dílen nebo pozvánku na nějakou kulturní akci (dobrovolníci pro kulturu, 2011, str. 16). „Koordinace činnosti dobrovolníků je obvykle profesionální dobrovolná práce.“ (ADRA, str. 31)

Dobrovolnictví není amatérismus. Aby bylo dobrovolnictví efektivní, je potřeba jeho organizace. Dokonce vznikl nový obor- management dobrovolnictví. Tato nová disciplína přidává na výkonnosti a profesionalitě organizace a zároveň zachovává kreativitu a spontánnost dobrovolníků. Když vstupuje dobrovolník do organizace, nemusí to být vždy a pro všechny akceptovatelná změna. Tyto obavy ze strany zaměstnanců, bývají často podstatnou bariérou dobrovolnictví. (ADRA, str. 31-32)

Dobrovolníci nejsou levná pracovní síla. „Dobrovolná pomoc nemůže být vnucena, nařízena, musí vyvřít z potřeb a motivace dobrovolníků, zaměstnanců i vedení organizace a musí respektovat potřeby klientů či charakter služeb, které organizace poskytuje.“ (Tošner, Sozanská, 2001, str. 41) Nemůže se tedy stát, že by se některá organizace obrátila na dobrovolnická centra, že potřebuje určitý počet dobrovolníků na určitý den. Platí i několik zásad, že by dobrovolník neměl dělat práci za profesionály a neměly by se mu přenechávat činnosti, které se nikomu nechtějí dělat. (dobrovolníci pro kulturu, 2011, str. 17)

Shrnuli jsme si tedy mýty, které o dobrovolnictví existují, a pokusili jsme se o jejich vyvrácení. Je potřeba si tyto fakta uvědomovat, abychom se vyhnuli mylným informacím a zamezili jejich šíření. Nyní si uvedeme, kdo přesně se dobrovolnictvím zabývá a následně jak jsou tyto lidé odměňováni.

1.7 Skupiny osob věnující se dobrovolnictví

V této podkapitole si upřesníme, kteří jedinci nejvíce pomáhají formou dobrovolnictví, a srovnáme výsledky dvou různých výzkumů.

Z výzkumu NROS a AGNES nám vyplývá, že dobrovolnictví se věnují lidé nejrůznějších zájmů, zaměření a věku (Frič, 2001, str. 105). Ovšem „některé dobrovolnické aktivity jsou skupinově, např. generačně podmíněny. V některých případech je to způsobeno tím, že program organizace je atraktivní pouze pro určitou věkovou skupinu, předpokládá jisté generační souznění nebo vyžaduje fyzickou schopnost (např. ekologické hnutí,

humanitární akce).“ (Frič, 2001, str. 105) Dále může jít o případ, kdy studenti sociálních oborů, usilují o zkušenosti v daných oblastech (Frič, 2001, str. 105).

„Mezi mladými lidmi výrazně převažují studenti středních a vysokých škol. Druhou nejpočetnější skupinou jsou ženy mezi 50-60 lety. Ženy jsou rovněž více aktivní v sociální oblasti (práce s duševně nemocnými, uprchlíky). V církevních organizacích se mezi dobrovolníky nejčastěji objevují věřící.“ (Frič, 2001, str. 105)

Nyní je vhodné uvést následující. „Není pro nás klíčovou věcí příslušnost k nějaké církvi, chceme pomáhat všem lidem bez ohledu na vyznání či národnost, jsme otevřenou společností pro všechny lidi, kteří s námi sdílejí stejný cíl. Náš cíl je pomáhat ne evangelijně působit. Otevíráme se všem, kteří s námi chtějí pracovat.“ (ADRA, cit. podle Frič, 2001, str. 105)

Jak je tedy vidno, pokud se někdo rozhodne pomáhat, nezáleží na jeho pohlaví, sexuální orientaci, víře, národnosti ani věku. Záleží jen na motivacích a potřebách samotných dobrovolníků.

Prvotním činitelem pro to stát se dobrovolníkem je aktivní a pozitivní postoj v životě a k lidem a zájem o ostatní (Frič, 2001, str. 106).

Z jiných výzkumů vyplývá, že se u nás dobrovolnictví věnují více ženy než muži a převažují studenti. Ve stejné míře se zapojují zaměstnaní i nezaměstnaní a dalšími početnými skupinami jsou senioři a ženy na mateřské dovolené. (Tošner, Sozanská, 2002, str. 44)

Z výzkumu NROS a AGNES dále vyplývá, že se do dobrovolnictví v České republice příliš nezapojují lidé z vyšších sociálních vrstev. Některé zahraniční firmy doporučují svým zaměstnancům dobrovolně pomáhat. Hlavně v západních zemích dobrovolnictví poskytuje zaměstnancům novou image, která je velmi oceňována. Nevyjasněným problémem však zůstává, zda organizované dobrovolnictví zaměstnavatelem je stále ještě dobrovolnictvím ve svých základních rysech. (Frič, 2001, str. 106)

Pro srovnání a představu uvádíme jaká je situace v USA. Jako dobrovolníci se nejvíce účastní manželé ve věku od 30 do 50 let, osoby výdělečně činné s vyšší mzdou a vysoce vzdělání (Dlouhá, 2001, str. 4).

Je velmi důležité si uvědomit, že „dobrovolnictví je vhodný nástroj sociálního začleňování zdravotně postižených, seniorů, sociálně vyloučených osob, matek na rodičovské

dovolené, nezaměstnaných.“ (dobrovolníci pro kulturu, 2011, str. 14) Pro nezaměstnané může být dobrovolnictví cesta k získání zaměstnání, ale především je udrží v pracovních a sociálních návycích, mohou získat nové zkušenosti, dovednosti a vědomosti (dobrovolnictví pro kulturu, 2011, str. 15)

Toto jsou velmi závažné podněty pro to, aby se osoby takto ohrožené sociální exkluzí věnovali dobrovolné činnosti a zároveň se tak udrželi v pracovním procesu.

1.8 Odměňování dobrovolníků

Když jsme si tedy vymezili, kdo se u nás dobrovolnictvím zabývá, můžeme volně přejít k informacím o odměnách pro dobrovolníky. I když jde o činnost bez nároku na odměnu, mohou být tyto osoby oceňovány jinými způsoby. Neexistuje snad člověk, který tu a tam nepotřebuje pochvalu či uznání za svou vykonanou činnost. Této problematice z hlediska udržení si dobrovolníků i pro jejich větší motivaci by se mělo více věnovat.

Do této oblasti bychom mohli zahrnout i výše zmíněné náklady s cestovním, pomůckami atd. K odměňování dobrovolníků za jejich činnost jako takovou probíhá například formou naturálních potěšení, jde tedy o služby toho konkrétního zařízení, jako je plavání, zajištění občerstvení nebo volné vstupy. Dalším způsobem odměňování a pravděpodobně tím nejčastějším jsou morální odměny. Zde můžeme zařadit nejrůznější ocenění, pochvaly nebo poděkování ve výročních zprávách. Neměly by zůstat opomenuty výrobky z dílen daného zařízení. (Frič, 2001, str. 111)

„Pro odměňování dobrovolníků by měly být využívány různé způsoby. Ne každý člověk např. chce být chválen před velkým publikem nebo dostávat ocenění.“ (Ochman, 1997, str. 23)

Vynikajícím načasováním pro vyjádření díků by mohl být mezinárodní den dobrovolníků, který připadá na 5. prosince. Dobrovolníci v mnoha zemích dostávají různé dárky a diplomy. V neposlední řadě je důležitá i zpětná vazba, která vede ke kvalitní práci a pozitivní atmosféře. Také by alespoň jednou ročně mělo vedení pořádat shromáždění zaměstnanců i dobrovolníků s veřejným oceněním. (Tošner, Sozanská, 2002, str. 84)

„Je důležité využít setkání k tomu, aby si všichni připomněli poslání, strukturu a program organizace. Tímto způsobem umožňuje organizace dobrovolníkům, aby si uvědomili své místo v celé struktuře organizace.“ (Ochman, 1997, str. 22)

Sami dobrovolníci nejvíce oceňují svůj vlastní podíl na prospěšném projektu, dále školení a vzdělání nebo rozšíření svých schopností, které jim organizace poskytuje. Přesto existuje i velká skupina osob, která pomáhá dobrovolně bez jakéhokoliv požadavku na ocenění. (Frič, 2001, str. 111)

Pro zajímavost uvádíme výsledky z výzkumu z roku 1992. „Hodnota práce dobrovolníků byla v USA vyčíslena na 176 miliard dolarů. V České republice neexistuje žádný odhad hodnoty práce dobrovolníků.“ (Dlouhá, 2001, str. 4)

Odměňování dobrovolníků považujeme za velmi důležitou oblast, které se mnohdy nedostává patřičné důležitosti. Bylo již mnohokrát zmíněno, že dobrovolník vykonává svou činnost bez nároku na materiální či finanční odměnu, ovšem vyvstává nám zde otázka na zamyšlenou, kdo alespoň jednou za čas nevyžaduje nějaké uznání?

Další podkapitolu věnujeme vymezení dobrovolnických center.

1.9 Dobrovolnické organizace

V této poslední podkapitole si vydefinujeme dobrovolnické centra, jakým způsobem vznikly a jakými činnostmi se zabývají. V závěru si vymežíme i některé dobrovolnické organizace.

Až v posledních pár letech vznikají u nás nové zařízení, které se začali více zabývat managementem dobrovolnictví. V roce 1999 bylo založeno pracoviště zaměřené na dobrovolnictví- Národní dobrovolnické centrum. Zřizovatelem je občanské sdružení HESTIA. (Tošner, Sozanská, 2002, str. 99-100) Centrum bylo založeno „jako součást Programu rozvoje dobrovolnictví v zemích bývalého komunistického bloku.“ (Tošner, Sozanská, 2002, str. 100)

„Regionální dobrovolnická centra jsou buď to samostatné neziskové organizace, nebo jsou součástí jiné neziskové organizace, případně působí při škole.“ (Tošner, Sozanská, 2002, str. 100)

„Základním posláním dobrovolnických center je propagace a podpora myšlenky dobrovolnictví ve společnosti a spolupráce s neziskovými organizacemi v regionu s cílem zapojení co největšího počtu obyvatel do řešení problémů komunity.“ (Tošner, Sozanská, 2002, str. 100)

Tato poslání dobrovolnická centra uskutečňují těmito způsoby:

Spolupráce s médii, obcemi, samosprávami i státními orgány- např. prostřednictvím zpráv či dokumentů v televizi mohou informovat občany o novinkách týkajících se dobrovolnictví. Velmi bývá využíván i internet, můžeme zde pro příklad uvést stránky www.dobrovolnik.cz. (Tošner, Sozanská, 2002, str. 100-101)

„Vlastní dobrovolnické programy např. program pro nezaměstnané absolventy středních a vysokých škol, preventivní program pro děti Pět P či program dobrovolníci v nemocnicích a v domovech pro seniory, nově také programy přinášející dobrovolnictví do škol žákům a studentům i pedagogům.“ (Tošner, Sozanská, 2002, str. 101)

Spolupráce s regionálními partnery, nejčastěji jde o neziskové organizace. Dobrovolnická centra mají seznamy těch organizací, které mají zájem o kooperaci s dobrovolníky a také seznam lidí, kteří by se dobrovolníky chtěli stát. (Tošner, Sozanská, 2002, str. 101)

„Vzdělání a výzkum- centra realizují diskusní kluby a semináře pro neziskové organizace, výcviky dobrovolníků a koordinátorů dobrovolníků i dlouhodobé kurzy, v nichž je dobrovolnictví jedním ze stěžejních témat.“ (Tošner, Sozanská, 2002, str. 101)

Mezinárodní spolupráce- velmi významná je i spolupráce s mezinárodními dobrovolnickými organizacemi, protože zkušenosti získané z mezinárodních konferencí a projektů, můžeme sami využívat i předávat dalším organizacím. (Tošner, Sozanská, 2002, str. 101)

V druhé části této podkapitoly si přiblížíme základní informace o dvou nejznámějších dobrovolnických organizacích- ADRA a HESTIA.

„ADRA (Adventist Development and Relief Agency) je mezinárodní humanitární organizace poskytující pomoc lidem v nouzi. ADRA Česká republika je součástí mezinárodní sítě organizací ADRA, které působí ve více než 125 zemích světa. V České republice pracuje od roku 1992.“ (Kdo jsme, 2013)

V roce 2004 vzniklo první dobrovolnické centrum ADRA ve Frýdku Místku. Nyní je v České republice celkem 11 dobrovolnických center ADRA. Tato dobrovolnická centra dělají prostředníky mezi samotnými dobrovolníky a organizacemi. (Dobrovolnická centra, 2013)

Zlínská pobočka, kterou by naši studenti mohli znát, vznikla v roce 1993 a má sídlo ve Zlíně- Malenovicích (Historie pobočky, 2013). Svou činnost jako Dobrovolnické centrum ADRA Zlín začalo až v březnu 2008 (Dobrovolnické centrum, 2013).

Organizace HESTIA byla založena v České republice roku 1993, od tohoto roku působila jako nadace a od roku 1998 jako občanské sdružení. Jejím hlavním posláním je propagace, podpora a rozvoj dobrovolnictví. (Občanské sdružení Hestia, ©2013)

Cíl této neziskové organizace je zvyšování kvality programů, které nabízí, větší profesionalita zaměstnanců, ale také nalézat více dobrovolníků (O nás, ©2013). „Realizují mnoho aktivit: podporují a realizují výzkumné, výcvikové a vzdělávací programy, poradenství a terapii, supervize a stáže. HESTIA vydává účelové publikace, navazuje kontakty s iniciativami a institucemi s obdobnými cíli v ČR a v zahraničí a přispívá k propagaci a publicitě uvedených aktivit.“ (O nás, ©2013)

Dalo by se tedy říct, že HESTIA je zastřešující organizací na velmi vysoké úrovni a velká většina ostatních z ní může vycházet.

Za zmínku určitě stojí i mezinárodní dobrovolnické organizace, které se touto problematikou zabývají v celosvětovém měřítku. Mohli bychom jim věnovat další obsáhlou kapitolu, ale pro tuto práci nejsou stěžejní, proto je zde pouze vyjmenujeme, aby si je případní zájemci mohli již sami dohledat.

„IAVE- Mezinárodní asociace pro dobrovolnické úsilí, asociace AVE, program Evropské dobrovolné služby (EVS), AVSO, NETAID, CEV (European Volunteer Centre), VOLONTEUROPE, VOLUNTEERNET a Dobrovolnický program OSN- United Nations Volunteers (UNV).“ (Tošner, Sozanská, 2002, str. 27-29)

Toto je tedy velmi stručný seznam mezinárodních dobrovolnických organizací. Mohli bychom sem dále zařadit i jednotlivé dobrovolnické programy, ale ani ty nejsou pro tuto práci podstatné.

Tato první kapitola byla velmi rozsáhlá. Snažili jsme se dobrovolnictví uchopit obecně po všech jeho stránkách, aby i laik pochopil celou jeho podstatu. Od základní terminologie přes vyjmenování typů, forem a oblastí dobrovolnictví, jsme se dostali k odhalení bariér a mýtů o dobrovolnictví, uvedli jsme si, kdo přesně se dobrovolnictvím zabývá a jak je za to odměňován a nakonec jsme si představili dvě hlavní dobrovolnické organizace.

Ve druhé kapitole se budeme zabývat dobrovolnictvím u nás a ve světě, přiblížíme si historii České republiky z hlediska dobrovolnictví a na závěr se podíváme na legislativní ukotvení dobrovolnictví.

2 HISTORIE DOBROVOLNICTVÍ VE SVĚTĚ

I dobrovolnictví má svou historii a ta se v každé zemi mnohdy velmi liší. Přiblížíme si alespoň v krátkosti historii dobrovolnictví v USA a evropských zemích jako jsou Německo, Francie, Velká Británie a Nizozemsko. Poněkud delší část věnujeme podkapitole historie dobrovolnictví v České republice.

Především v **Americe** se dobrovolníci zúčastňovali nejen v církevních organizacích. Obyvatelé jak Spojených států, tak i Kanady považovali a stále považují za nutné pomáhat druhým. Život v Severní Americe nebyl stanovován vládou, ale spíše vzájemně se podporující komunitou. V průběhu století bojovali Američané za možnost volit pro všechny, za zrušení otroctví a realizovali osvětu. Dobrovolnictví se tak stalo běžnou součástí života obyvatel. (Tošner, Sozanská, 2002, str. 24) Tak pevné kořeny má v USA dobrovolnictví, protože stát neposkytuje takový přepych, který je typický v Evropě. Většina americké populace pokládá za patřičné, že každému náleží jen to, o co se sám zasloužil. Proto vměšování státu do života obyvatel vnímají dosti negativně. Státní pomoc pro ně tedy není obvyklá. (Musílek, 2012)

Nyní se dobrovolnictví v Americe věnuje především jeho propagaci, dobrovolnickým programům a vzdělávání formou seminářů. V Americe je běžné, že se do dobrovolnictví angažují i známe osobnosti. (Tošner, Sozanská, 2002, str. 24-25). „Američtí dobrovolníci pomáhají i při rozvojových a humanitárních projektech po celém světě. V roce 1961 prezident J. F. Kennedy založil v USA Mírové sbory (Peace Corps). V současnosti jsou činné Mírové sbory v 75 zemích světa. Pomáhají zajistit pitnou vodu, vyučují děti, pomáhají zakládat zemědělské farmy, šíří osvětu o životním prostředí, sázejí stromy a bojují proti AIDS.“ (Tošner, Sozanská, 2002, str. 24-25) Další dosti známou organizací je také Corporation for National and Community Service. Skládá se ze tří programů: Senior Corps (Sbory seniorů), Ameri Corps (Americké sbory) a Learn and Serve America (Uč se a pracuj pro Ameriku). (Zahumenský, 2011)

V **Německu** je celá síť vzájemně propojených dobrovolnických center. Realizují se především na integraci přistěhovalců a při rozvoji mezinárodních vazeb. Německo je velmi aktivní ve výměně dobrovolníků. (Tošner, Sozanská, 2002, str. 26)

Pokud jde o dobrovolnictví, Německo patří mezi aktivní evropské země, je to důsledek toho, že německé dobrovolnictví získalo charakter nového sociálního směru. Historie německého dobrovolnictví je velmi rozsáhlá. Dobrovolnictví je zde založeno na "principu

podřízenosti", tj. Podpora při poskytování sociální péče od obyčejných lidí předchází pomoci od státu. Novější výzkum týkající se dobrovolnictví z roku 2004 zjistil, že 36% německého obyvatelstva, tj. asi 22 milionů lidí, věnují dobrovolnictví. (Novotný, Lukeš, 2009, str. 106)²

Zcela opačná situace nastává ve **Francii** se silně centralizovanou vládou, kde stát držel moc nad vším, co se vztahovalo k veřejnému zájmu. Ve Francii dochází k vysoké profesionalizaci sociálních služeb a k poklesu důležitosti církve ve společenství. Nejčastěji se dobrovolníci angažují ve sportu, kultuře, rekreačních aktivitách, ve vzdělání, a nejméně v práci se seniory či s bezdomovci. (Tošner, Sozanská, 2002, str. 26)

Velká Británie má hlubokou tradici v dobrovolnictví. Podobně jako v Americe se lidé účastnili dobročinných činností a vzájemně si pomáhali zejména na venkově. Značné uvědomění si zodpovědnosti obyvatelstva za svou vlast, lze vydedukovat i z toho, že v Anglii byla vždy vojenská služba nepovinná. Dnes vláda klade důraz na propagandu dobrovolnictví především u mládeže. (Tošner, Sozanská, 2002, str. 26)

V Anglii se při zájmu o dobrovolnou činnost můžeme setkat i s nutností mít povolení, pokud se jedná o práci s dětmi, nemocnými nebo se seniory, které může být zpoplatněno (Štefánková, 2012).

I pro **Nizozemsko** je typická vzájemná pomoc obyvatel. Svépomocné programy začaly vznikat v sedmdesátých letech jako reakce na nespokojenost se státní péčí. (Tošner, Sozanská, 2002, str. 27)

Naznačili jsme tedy v krátkosti shrnutí různých přístupů k dobrovolnictví v USA a v Evropě. Nyní se budeme věnovat ještě poněkud odlišnější situaci v České republice.

---

² As far as volunteerism is concerned, Germany belongs among the active European countries, this is the consequence of the fact that German volunteerism has acquired a character of a new social movement. The history of German volunteerism is very long and wide-ranging. Volunteerism here is based on the „principle of subordination“, i.e. the aid from common people precedes the aid from state in providing social welfare. A newer survey of volunteerism from 2004 discovered that 36 % of the German population; i.e. about 22 million people; devoted themselves to volunteerism.

2.1 Historie dobrovolnictví v České republice

Považujeme za vhodné zmínit historii dobrovolnictví, alespoň ve stručnosti. Poněvadž především události před rokem 1989 ovlivnily nynější vnímání dobrovolnictví.

Počátky organizovaného dobrovolnictví řadíme do středověku a spojujeme ho především s církví, i když zcela určitě v nějaké své formě dobrovolnictví sahá ještě do dřívějších dob. V tomto období lze dobročinnost rozčlenit do dvou oblastí- dobročinnost obecně humanitární a dobročinnost zabývající se duchovními otázkami. Monopol církve ve středověku střídavě slábnul a opět se vzmáhal. (Frič, 2001, str. 23)

Další významnou etapu shledáváme v období Národního obrození tedy v 19. století. (Frič, 2001, str. 23) „Dobrovolnictví se rozvíjí jako odpověď na vzrůstající počet lidí žijících v nedůstojných podmínkách v období prudkého rozmachu industrializace. Charakteristické pro toto období byl silný akcent na národnostní prvek. Řada dobrovolných organizací vznikla v této době za účelem povznesení národního (sebe)vědomí. Mnohé spolky vzdělávací, muzejní, kulturní, turistické a další, byly založeny na dobrovolné práci.“ (Historie dobrovolnictví, 2010)

Jedno z mládežnických sdružení- YMCA mělo oporu v samotném prezidentovi Masarykovi, ten jejich prostřednictvím uskutečňoval své filozofické ideje a usiloval o stvoření sebejisté a hrdé generace První republiky. Právě tento důraz na národnost se mnoha organizacím stal osudný. (Historie dobrovolnictví, 2010) Během první samostatné Československé republiky probíhala šetření, která zkoumala oblasti sociální péče v rámci soukromých dobročinných spolků (Frič, 2001, str. 24).

V průběhu druhé světové války dochází k přerušení dobročinnosti, avšak po jejím konci se ji rychle povedlo obnovit (Frič, 2001, str. 24).

„Uchopení moci komunistickou stranou v roce 1948 znamenalo nastolení totalitního systému, který sdružování občanů uzavřel do prostoru centrálně řízených masových organizací. Majetek spolků byl zkonfiskován a jednotlivé organizace byly sjednoceny v tzv. Národní frontě a přešly do rukou státu. Socialistický režim organizovanou dobročinnost zestátnil a zidealizoval. Dobrovolnictví ve formě budovatelského nadšení bylo neodmyslitelnou součástí velkých staveb socialismu. Takto organizovaná dobrovolná činnost pomáhala plnit např. pětiletky. Komunismus byl občanům prezentován jako vize ideální společnosti, kde vše bude zadarmo a všichni budou uvědoměle pracovat ve

prospěch celku. Politici a sociologové očekávali příchod nového, všestranně rozvinutého socialistického člověka, který bude uvědoměle, s radostí a bez nároku na materiální odměnu budovat rozvinutou socialistickou společnost. Budovatelské nadšení však netrvalo věčně. Jen stěží se daly skrývat sociální rozdíly. Společnost se dělila na ty nahoře a na ty dole. Kdo chtěl studovat, musel dělat brigády, kdo chtěl kariéru, musel se společensky angažovat-pracovat zdarma. Éra socialismu po sobě zanechala negativní dědictví. Pojem „dobročinnost“ a „dobrovolná práce“ se staly synonymem vnucované, neautentické aktivity, které se většina obyvatel pokoušela vyhnout, jak se jen dalo.“ (Frič, 2001, str. 24-26)

Po r. 1989 nastala obnova organizované dobročinnosti a rozvoj neziskového sektoru. Opětovně nastává lidská potřeba podporovat ostatní, zejména ty, kteří se nacházejí ve složitých situacích. Dochází k renovaci spolků, jako jsou Junák, Sokol, YMCA. (Tošner, Sozanská, 2002, str. 30) „Vznikají kulturní, sportovní, dětské a mládežnické organizace i organizace s charitativním, sociálním a zdravotním zaměřením. Dobrovolná činnost přináší dobrovolníkovi šanci najít nové přátelské vztahy, získat zkušenosti a dovednosti či aktivně přežít dobu dlouhodobější nezaměstnanosti.“ (Tošner, Sozanská, 2002, str. 30-31)

Je tedy vidno, že i naše země má dlouhou historii dobrovolnictví. Bohužel však ještě není na takové úrovni jako jiné západní země, kterým jsme se věnovali výše a to nejspíše z důvodu dlouhého období socialismu na našem území. Ačkoliv k většímu rozmachu přispělo legislativní ukotvení dobrovolnictví, kterým se budeme zabývat v následující podkapitole, bude v nejbližších letech stále potřeba velká podpora v rozvoji dobrovolnictví.

2.2 Legislativní ukotvení

Ještě na začátku tohoto století nebylo dobrovolnictví ukotveno v žádném právním dokumentu České republiky. V roce 2002 vešel v platnost nový zákon č. 198/2002 Sb. o dobrovolnické službě a změně některých zákonů. V této podkapitole si vymezíme, čím se tento zákon zabývá. Není to však jediný zákon zmiňující se o dobrovolnictví, dalším takovým je zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách. V krátkosti si představíme i Všeobecnou deklaraci o dobrovolnictví, Evropský rok dobrovolnictví a Mezinárodní rok dobrovolníků.

Zákon č. 198/2002 Sb. o dobrovolnické službě vymezuje, za jakých podmínek je možné vykonávat dobrovolnickou službu. Skládá se ze sedmi částí. První z nich se zabývá

vymezením pojmů, informuje nás, jaké náležitosti musí mít smlouva mezi dobrovolníkem a organizací, dále definuje vysílající organizace, využívání dobrovolnické služby státem a územními samosprávnými celky a dozvíme se i o dotacích, které poskytuje Ministerstvo vysílajícím organizacím. Další částí se týkají změn zákonů o veřejném zdravotním pojištění a o důchodovém pojištění. (ČESKO, 2002)

I zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách vymezuje dobrovolníky v okruhu pracovníků sociálních služeb, avšak za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem (ČESKO, 2006).

Dále existuje **Všeobecná deklarace o dobrovolnictví**, která byla schválena mezinárodní správní radou IAVE (Mezinárodní asociace pro dobrovolnické úsilí) v lednu 2001, na 16. světové konferenci dobrovolníků. (Tošner, Sozanská, str. 136) „Tato deklarace podporuje právo všech žen, mužů a dětí svobodně se sdružovat a dobrovolně pracovat bez ohledu na kulturní a etnický původ, věk, pohlaví, tělesný stav a společenské nebo ekonomické postavení. Všichni lidé na celém světě by měli mít právo nabídnout jiným lidem a jejich komunitám svůj čas, schopnosti a energii prostřednictvím individuální či kolektivní činnosti a bez nároku na odměnu.“ (Tošner, Sozanská, 2002, str. 133-134)

„V r. 2009 přijala Rada ministrů zodpovědných za kulturu rozhodnutí, jímž se rok 2011 vyhlásil „**Evropským rokem** dobrovolných činností na podporu aktivního občanství“. Obecným účelem evropského roku je podněcovat a podporovat úsilí, které Společenství, členské státy, místní a regionální orgány vyvíjejí, aby občanské společnosti vytvořily podmínky pro dobrovolnictví v Evropské unii (EU) a zajistily větší zviditelnění dobrovolných činností v EU, a to zejména výměnou zkušeností a osvědčených postupů.“ (Evropský rok dobrovolnictví, © 2014)

Mezinárodní rok dobrovolníků 2001 vznikl jako podpora práce dobrovolníků a jejich uznání. Předpokladem Mezinárodního roku dobrovolníků je získání více lidí a více podpory. Dobrovolníci si zde vyměňují své zkušenosti a stále se řeší otázky, co se týče oblastí sociální, humanitární, ekonomické, kulturní a mírotvorné činnosti. (Mezinárodní rok dobrovolníků, © 2005)

Pokud jde o dobrovolnictví a legislativu, je Česká republika teprve na začátku. A nezbyvá než doufat, že se tato situace bude dále zlepšovat.

2.2.1 Práva a povinnosti dobrovolníků

Přesto, že je dobrovolná činnost nepovinná, je zapotřebí mít stanovená určitá práva a povinnosti. Jednak by měl každý dobrovolník mít povědomí o svých právech a povinnostech, ale i samotné organizace by měli mít tyto záležitosti dopředu s dobrovolníkem vymezené, aby předešli možným rizikům.

Každý dobrovolník, by měl mít právo znát všechny podstatné údaje o organizaci, pro kterou má dobrovolnou činnost vykonávat. Měly by mu být sděleny všechny informace o činnosti, kterou bude provádět a má právo na zacvičení. V ideálním případě by měla jeho práce naplňovat dobrovolníkovu očekávání. Organizace by měla zprostředkovávat kontakt mezi dobrovolníkem a koordinátorem, který je zodpovědný za řízení dobrovolníků a s někým, kdo dobrovolníkovi zadává aktivity. Naprosto nezbytná je zpětná vazba nebo supervize, která může být pořádána pro jednotlivce nebo i pro skupiny. Během těchto sezení, by se měl dobrovolník dozvědět, zda jeho činnost byla účinná, měl by být tedy za svou práci ohodnocen a sám by měl mít právo sdělit své poznatky a zkušenosti a pokud se s nějakými setkal, tak i vyskytlé problémy. Organizace by neměla bránit v odchodu dobrovolníka, pokud mu tato činnost nebude vyhovovat. A nesmíme opomenout ani pojištění pro případ úrazu nebo co se týče odpovědnosti za způsobenou škodu. (ADRA, str. 33-34)

Dle pravidel dobrovolnické pomoci při mimořádných událostech (2013, str. 8) má dále dobrovolník právo „na aktuální informace, na odpočinek, na ochranné a pracovní pomůcky a na nakládání s osobními údaji v souladu s platnou legislativou.“

I povinnosti dobrovolníka, by se daly jednoduše vydedukovat. Takový vzorný dobrovolník by měl být především spolehlivý a uskutečnit všechny úkoly, které mu byly zadány. Musí při tom myslet na bezpečnost. Velmi důležitá je povinnost mlčenlivosti a neporušit vzniklou důvěru s klienty. Pokud dobrovolník potřebuje pomoc, měl by o ni požádat a měl by znát a akceptovat své hranice. Správná cesta by měla vést ke ztotožnění dobrovolníka s organizací. (ADRA, str. 34) Pravidla dobrovolné pomoci při mimořádných událostech (2013, str. 8) vymezují další povinnosti. Dobrovolník by měl plnit a respektovat všechny pravidla a úkoly, má závazek oznámit svůj odchod z vykonávané činnosti a kvůli pojištění umožnit přístup k osobním údajům.

Určitě bychom našli i další práva, třeba že dobrovolník se může svobodně rozhodnout, kdy bude svou činnost vykonávat, do povinností bychom mohli zařadit i výpis z rejstříku

trestů, dobrovolník by měl nahlásit všechny vzniklé změny během jeho činnosti z důvodu bezpečnosti sebe i svého okolí atd. Každopádně je více než jasné, že mít jasně stanovená práva a povinnosti je nesmírně důležité pro smysluplné a kvalitní plnění dobrovolné činnosti.

V poslední kapitole se budeme věnovat již vztahu sociální pedagogiky a dobrovolnictví.

3 VZTAH DOBROVOLNICTVÍ A SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY

Pojetí sociální pedagogiky vidíme v potřebě pomoci jiným lidem a tím i celé společnosti. Nejvíce se ztotožňujeme s hlediskem Klímy, který vidí sociální pedagogiku jako „obor, který se soustřeďuje na otázky pomoci při vytváření životního způsobu jednotlivců, usnadňování socializace a enkulturace a na zdroje, obsahy, formy a řešení konfliktní interakce a komunikace mezi jedincem a společností.“ (Klíma, 1994, cit. podle Kraus, 2008, str. 43)

Základním pojídlem sociální pedagogiky a dobrovolnictví je tedy „pomoc“.

„Pomáhání vychází z altruistických potřeb člověka a právě fenomén pomoci je těsně spjat s dobrovolnictvím.“ (Kraus, 2008, str. 133)

Novou charakternost nabývá pomáhání s narůstající profesionalizací během 20. století, kdy vznikají pomáhající obory v sociálně- vědecké oblasti, jako jsou sociální pedagogika, poradenství, sociální práce a psychoterapie. Už od nepaměti cítila lidská civilizace nutnost pomáhat druhým, kteří se nacházeli v nouzi a to z nejrůznějších důvodů. Nejvíce se tato potřeba projevovala ke starým lidem, dětem a handicapovaným. Sociální pedagogika napomáhá lidem, aby sami řešili své problémy a aby byli schopni vykompenzovat své společenské nedostatky. (Kraus, 2008, str. 134- 135)

„Z hlediska sociální pedagogiky definujeme pomoc jako aktivní účast při řešení konkrétní životní situace, a to s konkrétním cílem, který vyplývá z daného ohrožení nebo nouze. Je to soubor činností, kterými se snažíme kompenzovat odhalené nedostatky, tj. aktivizovat člověka a pomáhat mu zajistit sociální i psychickou stabilitu a sociální nezávislost, tedy zkvalitnit jeho život.“ (Kraus, 2008, str. 135)

Pomoc můžeme dle jejího charakteru rozdělit do tří kategorií. První z nich je poskytování opory, kdy je důležitá schopnost empatie, naslouchat a získat vzájemnou důvěru. Dalším druhem pomoci je výchovně- vzdělávací působení, při němž jde především o zjišťování příčin, nejrůznějších spojitostí, ale především o hledání způsobu řešení daného problému. Také je podstatné motivovat jedince k tomu, aby sám chtěl hledat možnosti řešení problému. Posledním typem pomoci je poradenství, ve kterém se společně hledají určité způsoby řešení a případné odkázání na jiné organizace či instituce. (Kraus, 2008, str. 135)

Mezi současné oblasti zájmu sociální pedagogiky patří i realizace pomoci na nestátní neprofesionální rovině čili dobrovolnictví, řadíme sem občanské sdružení, nadace, charity, atd. (Procházka, 2012, str. 72).

V následujících podkapitolách se budeme věnovat determinaci sociální pedagogiky a studenta jako dobrovolníka.

3.1 Vymezení sociální pedagogiky

Nyní si vymezím sociální pedagogiku jako vědní disciplínu. V určité své podobě bychom počátky sociální pedagogiky mohli zařadit až do antiky, pochopitelně v globálním hledisku, poněvadž v České republice se rozvíjí až po roce 1989 jako spousta jiných podobných disciplín. My se tedy zaměříme na její současné pojetí.

Obor sociální pedagogika v České republice prošel velmi komplikovaným vývojem, a tudíž neexistuje ucelená definice. Vychází z mnoha disciplín, jako jsou pedagogika, filozofie, teorie výchovy, sociologie či z praxe. (Procházka, 2012, str. 61) „Kraus tvrdí, že pohled na současnou sociální pedagogiku není jednoznačně a uspokojivě dodnes vyřešen ani v zemích, kde má značnou tradici.“ (Kraus, 2001, cit. podle Procházka, 2012, str. 61)

„Podle pedagogického slovníku je sociální pedagogika vymezena jako aplikovaná pedagogická disciplína, jež se zabývá širokým okruhem problémů spjatých s výchovným působením na rizikovou a sociálně znevýhodněnou skupinu mládeže a dospělých.“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2001, cit. podle Procházka, 2012, str. 65)

„Pedagogická encyklopedie vnímá sociální pedagogiku jako transdisciplinární obor, který sleduje roli prostředí ve výchově. Klíčovým momentem je záměr sledovat zvládání životních situací, v tomto momentu přispět ke sladění potřeb jednotlivce i společnosti a podpořit utváření optimálního životního způsobu.“ (Průcha et al, 2010, cit. podle Procházka 2012, str. 65)

„Bakošová zdůrazňuje, že sociální pedagogika zkoumá vztahy mezi sociálním prostředím a výchovou, formy sociální pomoci a péče o děti, mládež a dospělé, tedy člověka v sociálním prostředí.“ (Bakošová, 1994, cit. podle Procházka, 2012, str. 65)

Obecně tedy můžeme říct, že sociální pedagogika se zabývá lidmi ve všech věkových kategoriích, kteří se ocitli v nepříznivé sociální situaci.

Dále dělíme sociální pedagogiku podle jejího obsahu a objektu zájmu na užší a širší pojetí. Má dvě dimenze a to sociální a pedagogickou. „Širší pojetí sociální pedagogiky se

zaměřuje nejen na problémy patologického charakteru, marginálních skupin, částí populace ohrožených ve svém rozvoji a potencionálně deviantně jednajících, ale především na celou populaci ve smyslu vytváření souladu mezi potřebami jedince a společnosti, na utváření optimálního způsobu života v dané společnosti.“ (Kraus, Poláčková, 2001, str. 12)

Pro představu si uvedeme některé aktuální témata, kterými se v současnosti sociální pedagogika zabývá: „výchovou jako součástí procesu socializace, vztahy mezi prostředím a výchovou, působením médií na výchovný proces, životním způsobem, profesí sociálního pedagoga, probací a mediací, pomáháním, dobrovolnou prací atd.“ (Procházka, 2012, str. 71-72)

Pojem sociální pedagogika může být užíván i jako název studijního oboru. „Absolvent oboru nachází uplatnění v oblasti pedagogické a sociální jako řídicí pracovník, odborník na edukační a sociální projektovou činnost, realizátor komplexních edukačních a sociálních aktivit a realizátor pedagogického a sociálního výzkumu.“ (Informace o studijním programu, 2014) Tento obor lze studovat v mnoha městech České republiky.

Naznačili jsme velmi stručné vymezení sociální pedagogiky, dalo by se zabývat její historií a vznikem, jejím vztahem k výchově a prostředí, ale to by bylo na další obsáhlou práci. Nyní si vytyčíme studenta jako dobrovolného pracovníka.

3.2 Student jako dobrovolník

Dobrovolnictví u studentů, se neliší od dobrovolnictví kohokoliv jiného. Základním předpokladem je jen jejich vlastní entusiasmus a snaha něco změnit a někomu pomoci. Jediným omezením může být jejich věk, protože některé organizace vyžadují zletilost.

„V České republice tvoří studenti středních a vysokých škol, na rozdíl od USA a dalších západních demokracií, převážnou část dobrovolníků, kteří jsou ochotni se zapojit do dobrovolnických programů.“ (Tošner, Sozanská, 2002, str. 126)

Jak již bylo na začátku naznačeno, student jako dobrovolník může dělat téměř všechno. Dobrovolnou činnost u studentů lze rozčlenit na čtyři základní kategorie. První z nich je individuální dobrovolnictví, kdy se student angažuje sám v jisté organizaci. Druhým typem činnosti jsou tzv. miniprojekty, které si přichystá student či skupina studentů. Miniprojekty mohou být jednorázové, anebo se mohou opakovat. Dalším druhem jsou nárazové skupinové akce a poslední je participace na letních workcampech, které bývají pořádány prostřednictvím agentur. (Plodková, 2003, str. 9)

„Studenti mají možnost zapojit se do dobrovolných aktivit nejen ve svém okolí, ale i v zahraničí, např. prostřednictvím Evropské dobrovolné služby, do letních workcampů v zemích EU či u našich sousedů- např. akce jako Cross Border Summer Camp v Maďarsku.“ (Tošner, Sozanská, 2002, str. 127)

Dobrovolnictví má pro studenty sociální pedagogiky obrovský význam ve smyslu praxe. Právě v tomto oboru nestačí mít jen teoretické poznatky, ale je mnohem důležitější umět je aplikovat v praxi. Není výjimkou, že některé organizace své dobrovolníky po dokončení jejich studia, nabírají na volná pracovní místa.

Na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně bohužel není žádný předmět zaměřený na dobrovolnictví ani v prezenční ani v kombinované formě studia. Považujeme tuto skutečnost za menší nedostatek, protože je potřeba neustále zvyšovat povědomí o dobrovolnictví u studentů a mladých lidí. Neméně důležité je i vzdělávání pedagogů v tomto oboru, aby tak mohli možnosti dobrovolnictví dále předávat svým studentům.

Bez pochyb je tedy zřejmé, že dobrovolnictví je pro studenty pomáhajících profesí více než žádoucí. Studenti zpravidla mají více času, než pracující lidé, proto mají větší předpoklady a možnosti stát se dobrovolníkem, ale především jim dobrovolnictví přináší nesmírné životní zkušenosti, které jsou pro jejich budoucí pracovní, ale i osobní život k nezaplacení.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 METODIKA ZPRACOVÁNÍ

V předešlé části jsme popsali obecné náležitosti dobrovolnictví, jeho historii a legislativní ukotvení a v samotném závěru jak souvisí dobrovolnictví se sociální pedagogikou. Jelikož se jedná o pomáhající profesi, která v dnešní době nemá dostačující finanční ohodnocení, s největší pravděpodobností absolventi tohoto filantropického oboru zůstanou v sociální oblasti z důvodu jejich vlastní motivace a z osobní zainteresovanosti. Předpokládáme tedy, že studenti by měli více inklinovat k určité pomoci druhým lidem.

Praktická část bakalářské práce se zabývá dobrovolnictvím u studentů oboru sociální pedagogika. Pro výzkum byli vybráni žáci tří ročníků bakalářského studia Fakulty humanitních studií na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Zjišťovali jsme vztah studentů k dobrovolnictví, jaká je jejich participace, jak často a v jakých oblastech působí či zda by chtěli v budoucnu jako dobrovolníci působit.

4.1 Výzkumný cíl

Hlavní výzkumný cíl:

Cílem výzkumu bylo zjistit, jaký mají vztah studenti oboru sociální pedagogika k dobrovolnictví. A to jak u studentů, kteří někdy v minulosti nebo právě teď vykonávají dobrovolnou činnost, tak i u studentů, kteří dosud dobrovolnou činnost nevykonávali.

Dílní výzkumné cíle

Zjistit profil typického dobrovolníka, studenta sociální pedagogiky.

Zjistit, jak často se věnují studenti dobrovolnictví.

Zjistit oblasti výkonu dobrovolnické činnosti.

Zjistit cílovou skupinu pomáhajících.

Zjistit, co odrazuje studenty od toho stát se dobrovolníkem.

4.2 Výzkumný problém

Dle výzkumného cíle jsme si stanovili výzkumný problém. Problémem tedy je vztah studentů oboru sociální pedagogika k dobrovolnictví.

4.3 Výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka vede k objasnění výzkumného problému a má tedy zjistit, jaký je vztah studentů sociální pedagogiky k dobrovolnictví. Hlavní výzkumnou otázku blížeji upřesňujeme pomocí dílčích výzkumných otázek, které korespondují s dílčími výzkumnými cíli.

Hlavní výzkumná otázka:

Jaký je vztah studentů oboru sociální pedagogiky k dobrovolnictví?

Dílčí výzkumné otázky:

Jaký je profil typického dobrovolníka, studenta sociální pedagogiky? (zjišťováno otázkou v dotazníku č. 2-9 a 11)

Jak často se věnují studenti dobrovolnictví? (zjišťováno otázkou v dotazníku č. 5)

V jaké oblasti vykonávají dobrovolnou činnost? (zjišťováno otázkou v dotazníku č. 7)

Jaké cílové skupině pomáhají? (zjišťováno otázkou v dotazníku č. 8)

Co odrazuje studenty od toho stát se dobrovolníkem? (zjišťováno otázkou v dotazníku č. 6)

4.4 Metoda sběru dat a výzkumný soubor

Pro potřeby výzkumu jsme zvolili kvantitativní výzkum realizovaný formou dotazníkového šetření. „Výhodou dotazníku je, že umožňuje poměrně rychlé a ekonomické shromažďování dat od velkého počtu respondentů.“ (Chrásková, 2007, str. 164)

V této bakalářské práci vycházíme ze dvou dotazníků. První z nich se týká studentů, kteří se již v minulosti účastnili či stále účastní dobrovolnictví. Skládá se z 11 položek. Pouze jedna z nich je zcela otevřená. Zbývající otázky jsou buď to uzavřené či polootevřené z možností doplnění vlastní odpovědí. Druhý dotazník byl zhotoven pro studenty, kteří se nikdy dobrovolnou činností nezabývali. Obsahuje devět položek, z nichž některé jsou uzavřené a zbytek polootevřené.

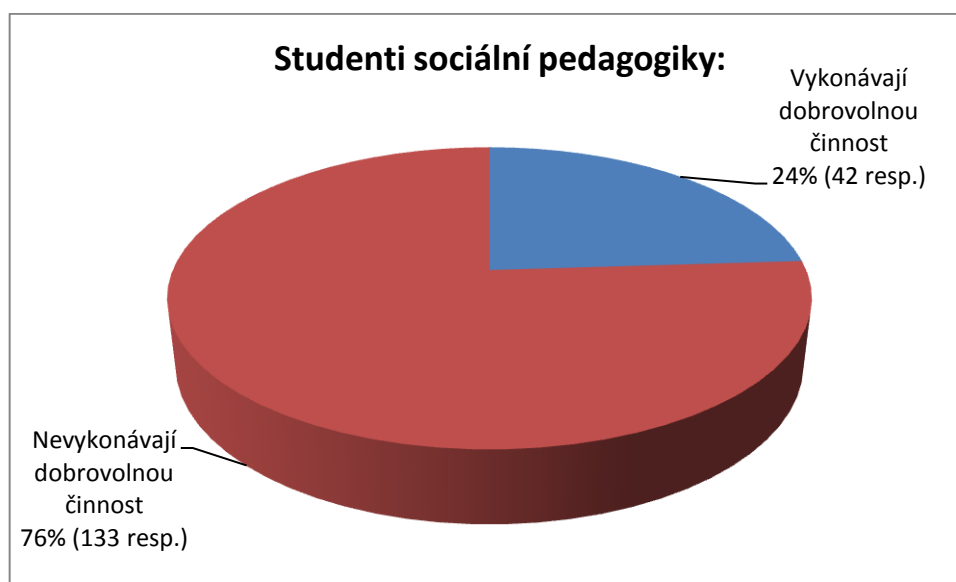
Kvůli odstranění případných nedostatků byl proveden předvýzkum u zhruba 10 studentů. Na základě jejich zpětné vazby byly tyto nedostatky odstraněny. Jednalo se především o zpřesnění formulace otázek.

Jelikož byl dotazník rozdáván prostřednictvím osobního kontaktu v tištěné formě, jeho návratnost byla 100%.

Celkem dotazník vyplnilo 175 respondentů. Naším výzkumným souborem byli tedy studenti oboru sociální pedagogika na Fakultě humanitních studií na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Vybráni byli pouze studenti bakalářského studia prezenční formy.

4.5 Vyhodnocení dat a jejich interpretace

Nyní přejdeme již k samotnému vyhodnocení dat a jejich interpretaci. Celkem uvedeme čtyři skupiny grafů. První z nich se bude týkat studentů, kteří vykonávají dobrovolnou činnost a jejich odpovědi budou zaznamenány za všechny ročníky dohromady. Druhá skupina bude zahrnovat studenty, kteří nevykonávají dobrovolnou činnost a jejich odpovědi budou zaznamenány za všechny ročníky dohromady. Třetí a čtvrtá kategorie grafů se bude vztahovat také ke studentům, kteří ne/vykonávají dobrovolnickou činnost, ovšem odpovědi budou zaznamenány pro jednotlivé ročníky zvlášť, z důvodu zřetelného porovnání těchto ročníků. Výsledky posledních dvou skupin budou však k nahlédnutí v příloze č. III a č. IV. Výsledky jsou prezentovány v grafech pro lepší přehlednost a orientaci. Přestože respondentů bylo celkem 175, v některých otázkách byl povolený větší počet voleb. Proto při interpretaci těchto dat bude počet zvolených odpovědí, nikoliv počet respondentů. Pro přehlednost, pokud se budeme vyjadřovat v počtech respondentů, bude za číslem vždy uvedena zkratka resp., pokud půjde o počet zvolených odpovědí, použijeme za číslem zkratku odp.

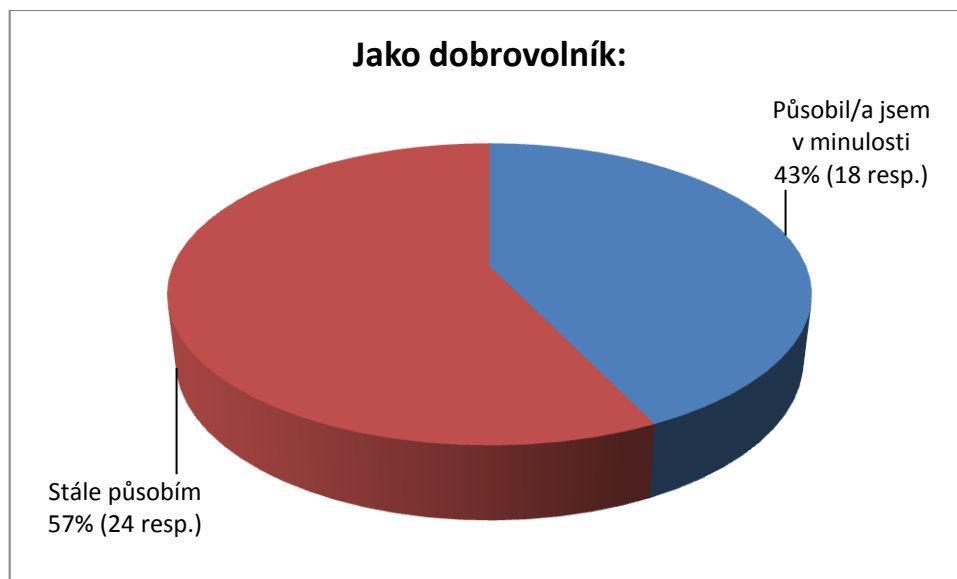

Graf č. 1 Participace studentů na dobrovolnictví

Vůbec první otázka byla položena ústně, aby byl respondentům dán odpovídající druh dotazníku. Z celkového počtu respondentů pouhých 24 % někdy v životě vykonávali či vykonávají dobrovolnou činnost a zbývajících 76 % se do dobrovolnictví nikdy nezapojili.

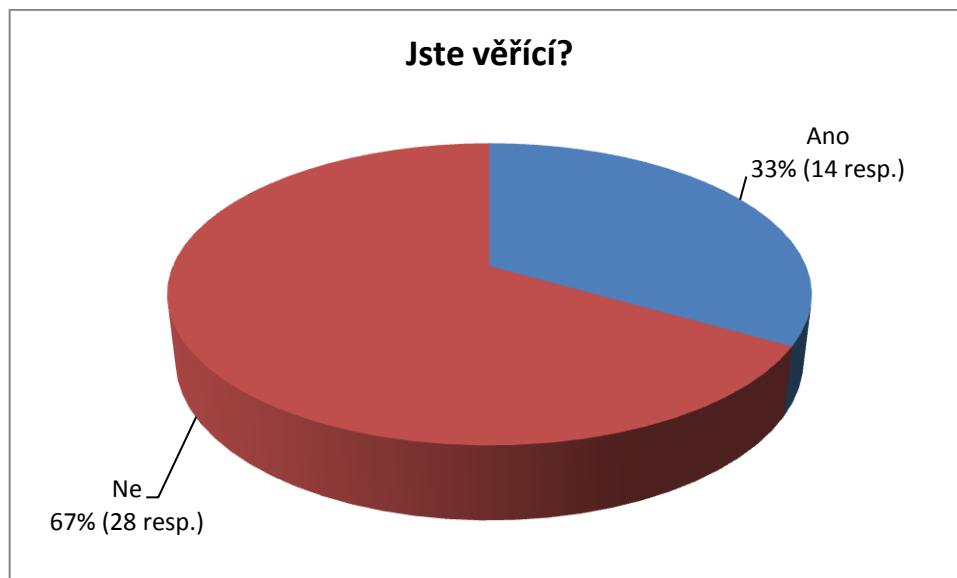
Studenti vykonávající dobrovolnou činnost (všechny ročníky dohromady)

Nejdříve se tedy zaměříme na studenty vykonávající dobrovolnou činnost, kterých je z celkového počtu 175 respondentů 42.

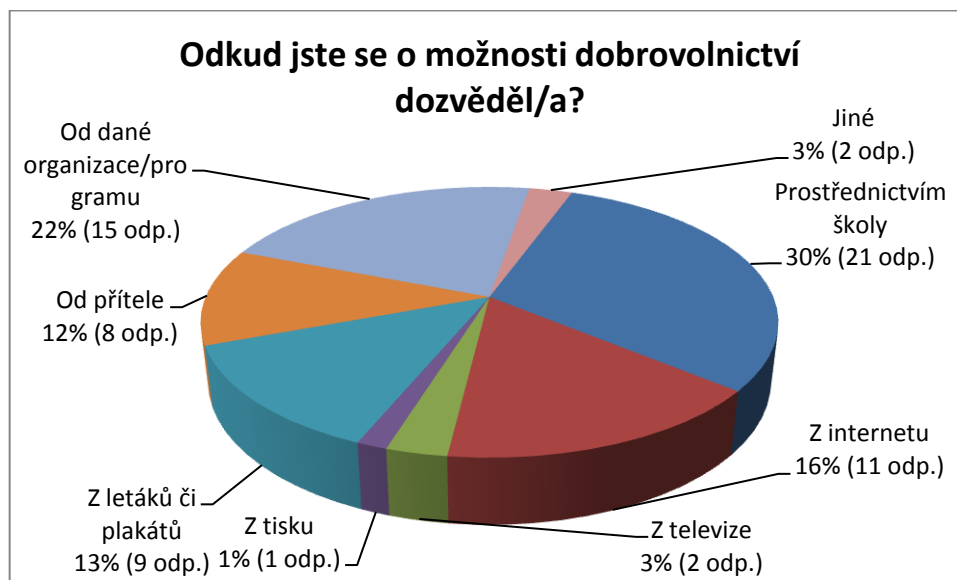
Graf č. 2 Přítomnost/minulost působení jako dobrovolník

Druhá otázka zjišťovala, zda se studenti stále zabývají dobrovolnictvím či je to pro ně minulost. Z celkového počtu 42 respondentů 24 z nich uvedlo, že stále působí a 18, že působili v minulosti.

Graf č. 3 Víra

Třetí otázka byla zaměřena na víru. Třetina respondentů uvedla, že jsou věřící a zbývajících 67 % věřící nejsou. Tyto výsledky jsou to pro nás překvapující, protože je Česká republika považována za ateistickou a třetina věřících se tedy jeví jako vysoké číslo. Ovšem uvědomujeme si, že tyto výsledky na našem malém vzorku nejsou relevantní.

Graf č. 4 Zdroj informací o dobrovolnictví

Další otázkou jsme zjišťovali, odkud se studenti o dobrovolnictví dozvěděli. Nejčtenější odpovědi byly: prostřednictvím školy 21 odp., přímo od dané organizace 15 odp., z internetu 11 odp. Do možnosti jiné byly uvedeny tyto odpovědi: kostel, spolužačka. To, že nejčastější nabídky přichází od školy, není překvapující zjištění vzhledem k množství emailů a nabídek umístěných na chodbách celé fakulty.

Graf č. 5 Četnost dobrovolnické činnosti

U páté otázky naprostá většina respondentů (30 resp.) uvedla, že se dobrovolnictví věnuje alespoň jednou týdně. Odpověď minimálně jednou týdně uvedlo 6 resp., zcela nepravidelně 4 resp. a 2 resp. se věnovali dobrovolnictví jednorázově. Uvedené výsledky shledáváme potěšujícími, že Ti co už si našli ve svém životě čas na vykonávání dobrovolné činnosti, se mu věnují s takovou pravidelností.

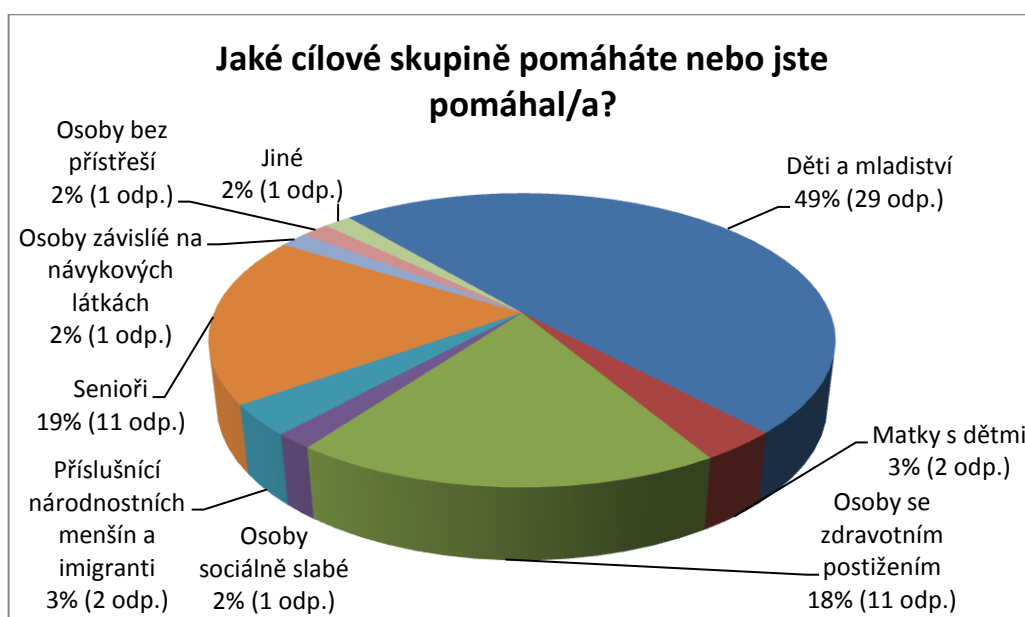
Graf č. 6 Délka působení v dobrovolnictví

U šesté otázky opět naprostá většina respondentů (30 resp.) odpověděla, že se dobrovolnictví věnují dlouhodobě, tedy déle než 3 měsíce. Krátkodobě do 3 měsíců se věnuje dobrovolnictví 12 resp.

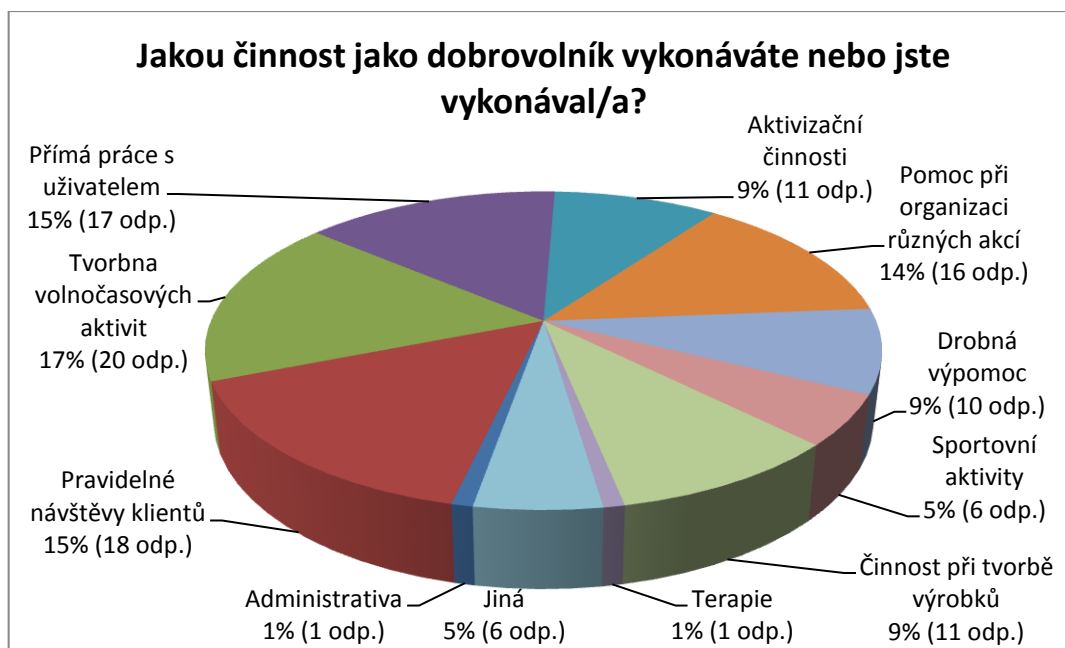
Graf č. 7 Oblasti dobrovolnictví

Nejčtenější odpovědí u otázky v jaké oblasti studenti vykonávají svou dobrovolnou činnost, bylo v sociálních službách (28 odp.), ve stejné míře se realizují ve zdravotnictví a ve sportu (6 odp.), v kulturní oblasti se činí pouze 9 % resp., v církevních a náboženských společnostech (2 odp.), v ekologii (1 odp.), odpovědi v položce jiná zněly: volnočasové aktivity, zážitková pedagogika, útulek pro psy, dětské domovy, ve sbírkové činnosti- Světluška a 4 respondenti uvedli, že působí ve školství. Výsledek této otázky pro nás není kuriózní, protože jsme předpokládali, že studenti sociálního oboru, budou nejvíce tíhnout právě k oblasti sociálních služeb.

Graf č. 8 Cílové skupiny dobrovolnictví

Téměř polovina respondentů pracuje s dětmi či s mládeží, dále pak byla 11 krát označena odpověď osoby se zdravotním postižením a stejně tak senioři, možnosti příslušníci národnostních menšin a matky s dětmi (2 odp.), po 1 odpovědi pak osoby sociálně slabé, osoby závislé na návykových látkách, osoby bez přístřeší a jiné- útulek pro psy. Tak velkou četnost u možnosti děti a mladiství si vysvětlujeme především věkovou blízkostí respondentů k této skupině.

Graf č. 9 Činnosti vykonávané během dobrovolnictví

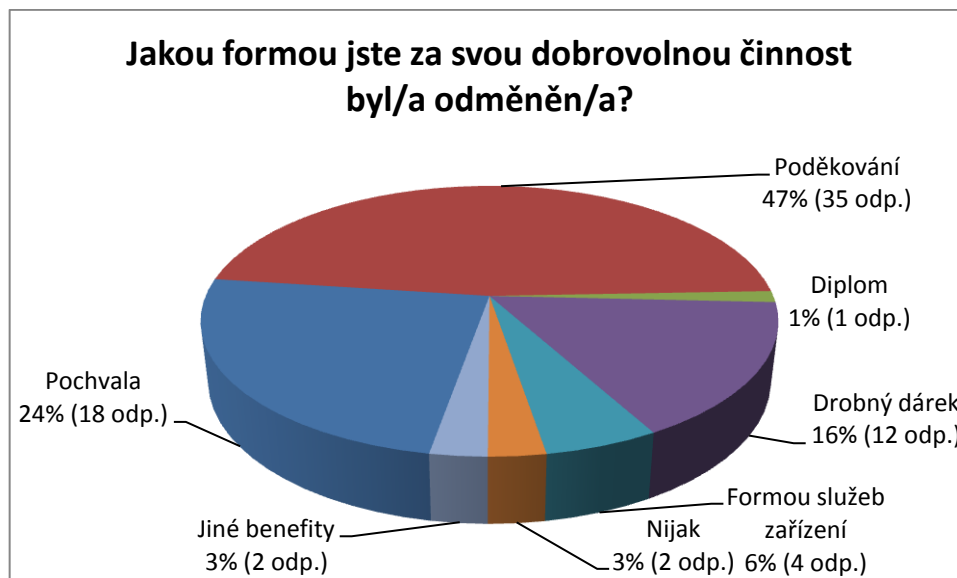
U deváté otázky jaké činnosti vykonávají dobrovolníci, byly nejčastěji zvoleny tyto odpovědi: tvorba volnočasových aktivit (20 odp.), pravidelné návštěvy klientů (18 odp.), přímá práce s uživateli (17 odp.), pomoc při organizaci různých akcí (16 odp.), aktivizační činnosti a činnosti při tvorbě výrobků (11 odp.), drobná výpomoc (10 odp.). Jiné (6 odp.): čtení dětem, dvakrát vybírání peněz formou prodeje produktů, doučování, obnova veřejného parku a organizace kulturních akcí.

Otázka č. 10 byla otevřená a respondenti odpovídali na otázku, kde dobrovolnou činnost vykonávají či vykonávali v minulosti. Velké množství odpovědí jsme pro přehlednost rozdělili do několika kategorií z hlediska cílové skupiny, pro kterou je či byla dobrovolná činnost vykonávána. Celkem šest odpovědí, jsme zde nezařadili vůbec a to z důvodu nepochopení této otázky respondenty, kteří odpovídali pouze názvem města, ve kterém svou dobrovolnou činnost vykonávají.

Senioři	Domov pro seniory (5x), Hvězda Zlín, Maltéžská pomoc, SAMARI
Osoby se zdravotním postižením	Domov pro osoby se zdravotním postižením, Naděje, Náš svět Pržno, Slunečnice Zlín, Tyflocentrum Zlín (2x)
Děti a mladiství	Čteme dětem v nemocnici (4x), projekt Netopeer, Projekt na ŽŠ (starání se o prvňáky), ASTRA, Poradna Logos, ZŠ Slovenská, Studentská unie, 5P (3x), Dětský domov Burešov (2x), Dětské centrum Zlín-ZŠ, Oblastní charita, Olympiáda dětí a mládeže (2x), ADRA (2x), tábory, víkendové pobyty, Olympiáda malotřídních škol, Nízkoprahové centrum dětí a mládeže (3x), Skřítek o.s., Kojenecké a dětské centrum
Osoby bez přístřeší	Azylová dům- Bethel
Osoby závislé na návykových látkách	K- centrum
Ostatní	Nadační sbírky, filmový festival, útulek pro psy, pomoc v klubovně- na hřišti, půlmaratón v rámci seriálu závodů runczech, práce pro město

Tab. 1 Místo vykonávání dobrovolné činnosti

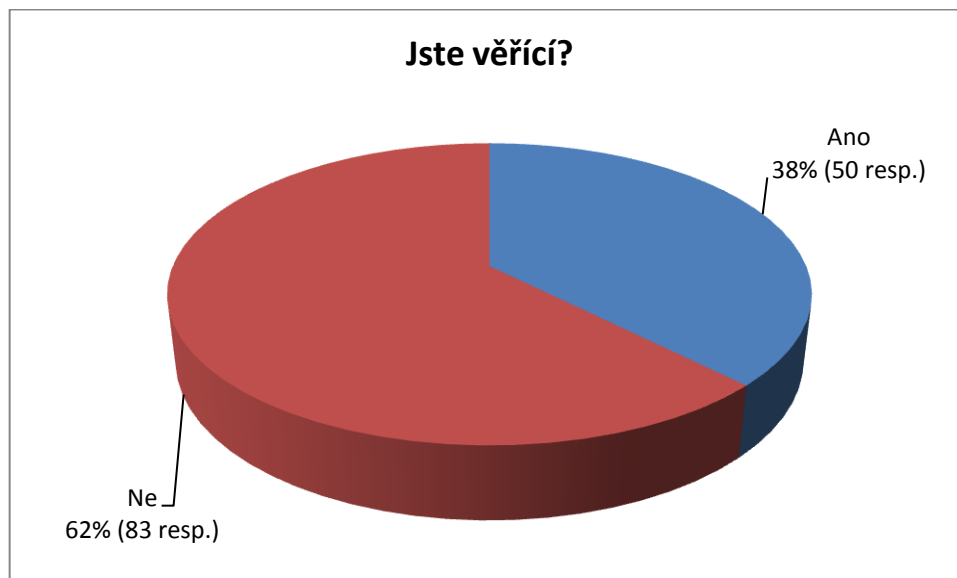

Graf č. 10 Odměny za dobrovolnou činnost

Dobrovolníci za jejich výkon byli nejčastěji odměněni poděkováním (35 odp.), pochvalou (18 odp.), drobným dárkem (12 odp.), formou služeb zařízení (4 odp.), mezi jiné benefity (2 odp.) respondenti uváděli: zpětnou vazbu, možnost seberealizace, přátelské prostředí a s tím související tvorbu sociálních kontaktů. Přesto, že jednou z charakteristických vlastností dobrovolnické činnosti je nezištnost, každý dobrovolník si zaslouží za svou činnost nějakou formu pochvaly či uznání.

Studenti nevykonávající dobrovolnou činnost (všechny ročníky dohromady)

Z celkového počtu 175 respondentů odpovědělo 133, že nikdy dobrovolnou činnost nevykonávali.

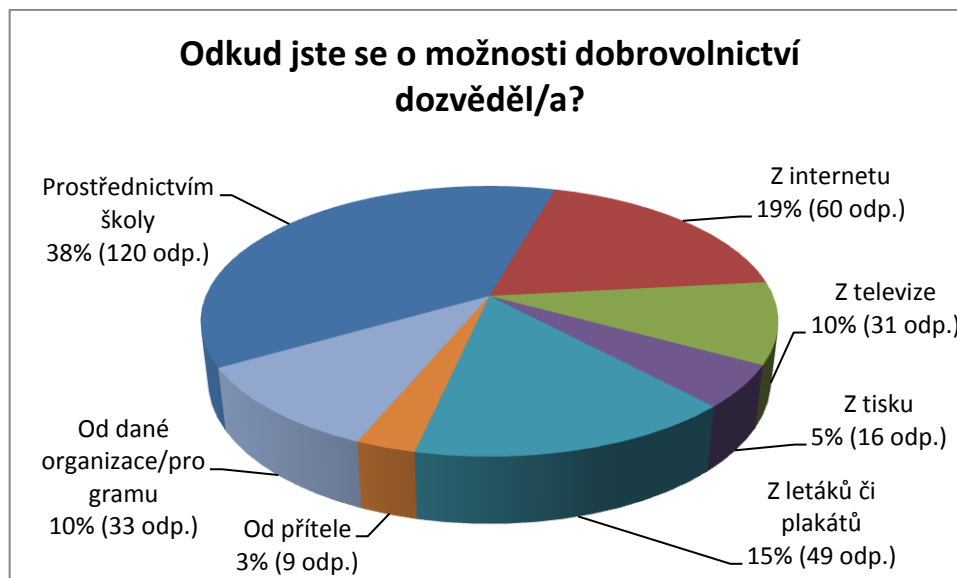
Graf č. 11 Víra

Na druhou otázku, týkající se víry, větší část respondentů odpověděla, že věřící nejsou (83 resp.) a 50 resp. odpovědělo ano. Opět shledáváme překvapujícím četnost věřících studentů z již výše zmíněných důvodů.

Graf č. 12 Zda někdy o možnosti dobrovolnictví slyšeli

Jak se dalo předpokládat, téměř všichni (až na dva respondenty) někdy slyšeli o možnosti dobrovolnictví.

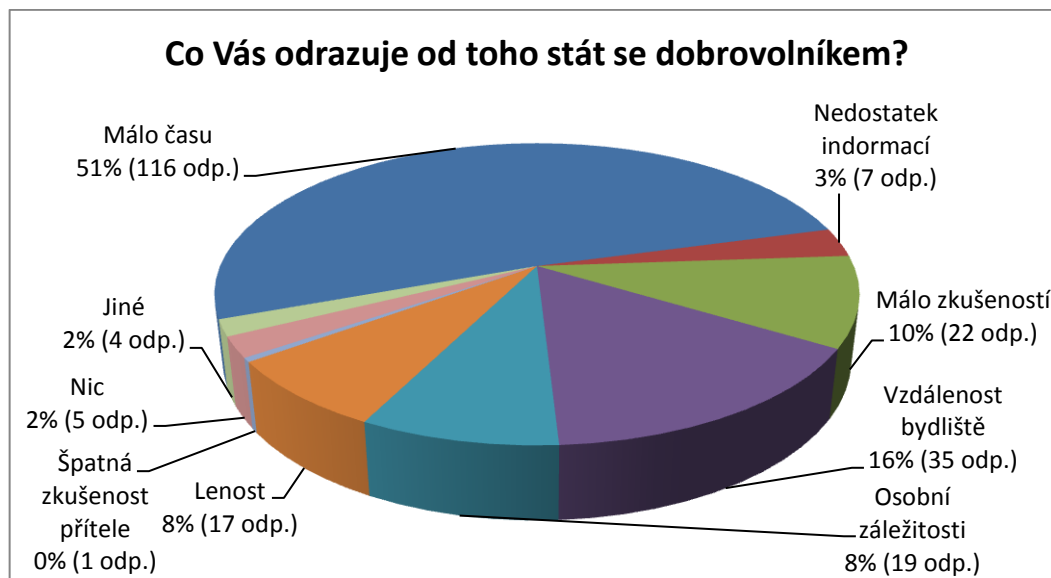
Graf č. 13 Zdroj informací o dobrovolnictví

Stejně jako u dobrovolníků nejčastější odpověď u otázky odkud se o možnosti dobrovolnictví dozvěděli, byla prostřednictvím školy (120 odp.), z internetu (60 odp.), z letáků či plakátů (49 odp.), od dané organizace (33 odp.), z televize (31 odp.), z tisku (16 odp.) a od přítele (9 odp.).

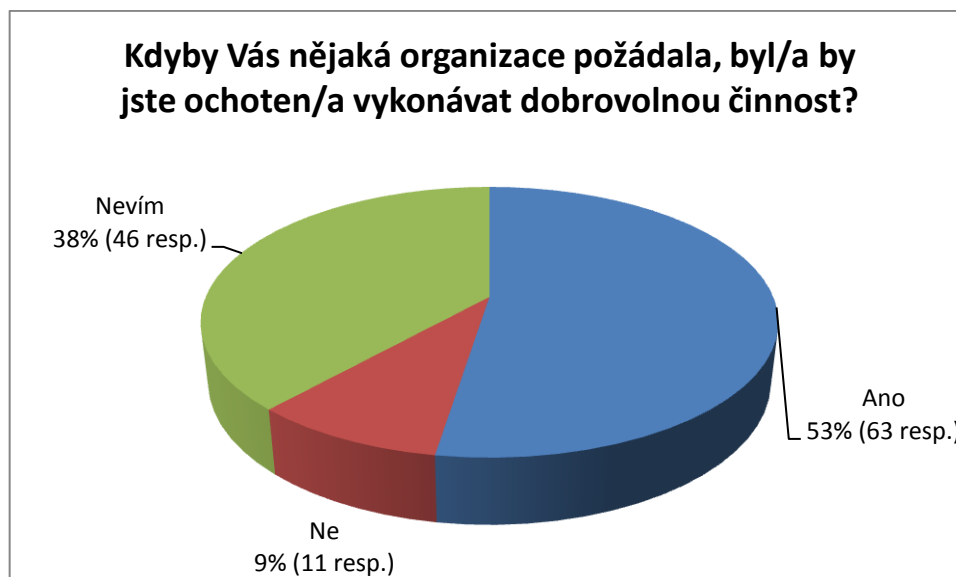
Graf č. 14 Zda někdy o možnosti dobrovolnictví uvažovali

Více než tři čtvrtiny respondentů, tedy 101 resp., uvedlo, že někdy uvažovali o pomáhání formou dobrovolnictví. Zbýlých 32 resp. o této pomoci nikdy neuvažovalo.

Graf č. 15 Co odrazuje studenty od toho stát se dobrovolníkem

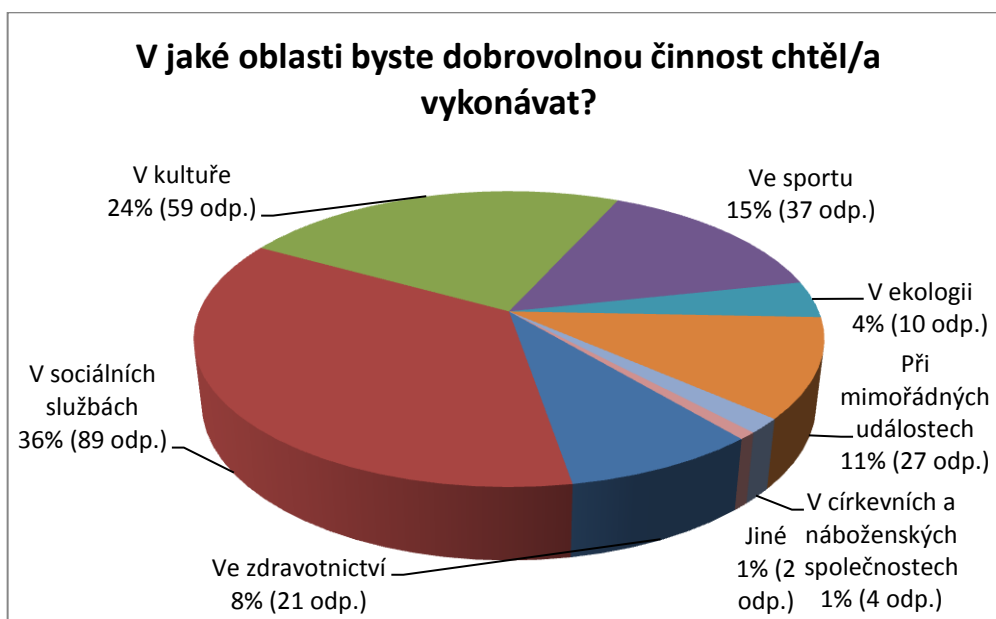
Přes polovinu respondentů uvedlo, že nemají dostatek času (116 odp.) na to pomáhat nezištně druhým lidem. Druhým nejčtenějším problémem byla vzdálenost bydliště (35 odp.), dále málo zkušeností (22 odp.), osobní záležitosti (19 odp.), lenost (17 odp.), nedostatek informací (7 odp.), nic (5 odp.), špatné zkušenosti přítele (1 odp.) a do možnosti jiné (4 odp.) respondenti uvedli: zdravotní stav, zodpovědnost a dvakrát finance. K této otázce se vrátíme v doporučení pro praxi.

Graf č. 16 Ochotnost vykonávat dobrovolnou činnost po požádání

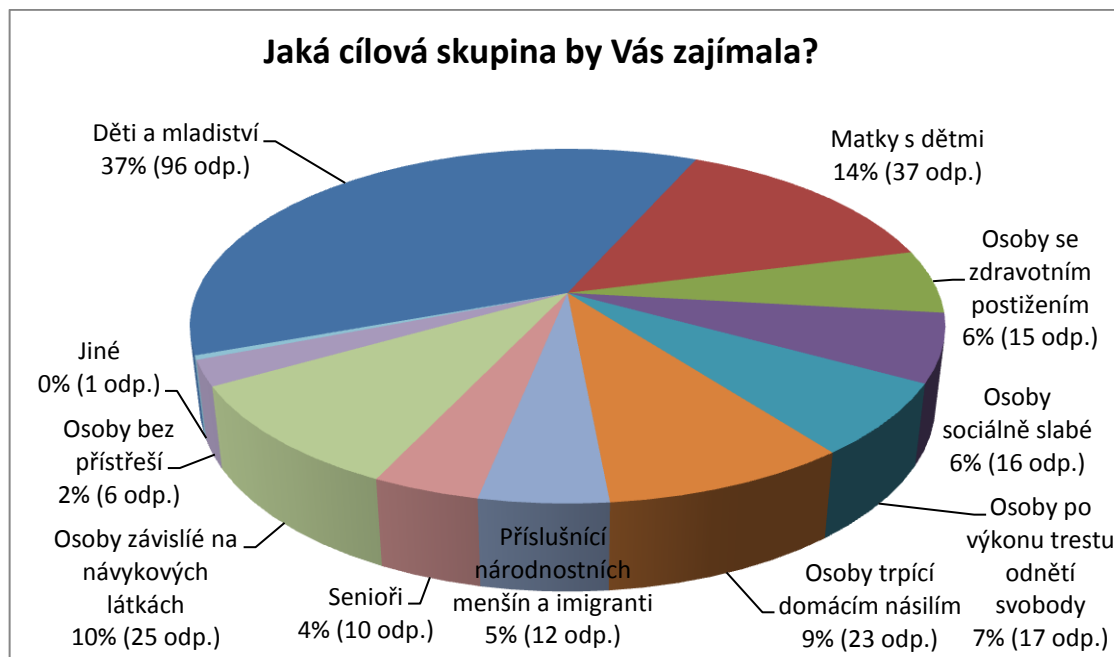
Něco málo přes polovinu respondentů (63 resp.) uvedlo, že kdyby je někdy určitá organizace požádala o zapojení do jejich dobrovolnického programu, byli by ochotni se zapojit. Odpověď nevíím zvolilo 46 respondentů. Z celkového počtu 11 respondentů by

nebylo ochotno se do dobrovolnictví zapojit. Výsledky jsou celkem překvapující, jednak proto, že v otázce č. 5 zda někdy uvažovali či neuvažovali studenti o pomáhání formou dobrovolnictví 101 respondentů, čili 76 % zvolilo odpověď ano a u přímé žádosti o pomoc by jen 53 % bylo ochotno odpovědět ano. Další důvod našeho překvapení pramení z našeho očekávání, že po zvolení altruistického oboru, jakým je sociální pedagogika, budou studenti mnohem empatičtější. Proto pouhou polovinu studentů ochotných vykonávat dobročinnou činnost považujeme za příliš nízkou.

Graf č. 17 Oblasti dobrovolnictví

Nejvíce respondentů by chtěli působit, opět jako u studentů vykonávající dobrovolnou činnost, v sociálních službách (89 odp.), což vzhledem k jejich studovanému oboru nejsou enormní výsledky, poté by chtěli působit v kultuře (59 odp.), ve sportu (37 odp.), pomáhat při mimořádných událostech (27 resp.), ve zdravotnictví (21 odp.), 10 a méně odpovědí bylo označeno u ekologie, církevních a náboženských společnostech, u možnosti jiné se jeden respondent vyjádřil, že by chtěl pomáhat v kynologii a jedna odpověď zněla: nevím.

Graf č. 18 Cílové skupiny dobrovolnictví

Nejpopulárnější skupinou pro práci v rámci dobrovolnictví byli označeni děti a mladiství (96 odp.), znovu to byla nejčetnější odpověď jako u studentů vykonávající dobrovolnou činnost, dále matky s dětmi (37 odp.), osoby závislé na návykových látkách (25 odp.), osoby trpící domácím násilím (23 odp.), osoby po výkonu trestu odnětí svobody (17 odp.), osoby sociálně slabé (16 odp.), osoby se zdravotním postižením (15 odp.), příslušníci národnostních menšin (12 odp.), méně jak 10 odpovědí získali senioři a osoby bez přístřeší. Možnost jiné vyplnil pouze jeden respondent. Chtěl by pracovat s osobami s duševním onemocněním. Tuto cílovou skupinu jsme však považovali zahrnutu v možnosti osoby se zdravotním postižením.

Jednou z dílčích výzkumných otázek bylo zjistit **profil typického dobrovolníka**, studenta sociální pedagogiky. Tento profil stanovíme pomocí metody zpracování dat, tzv. modus. Jedná se o hodnotu, která má nejčastější výskyt ve zvolených odpovědích.

Dle získaných dat, můžeme tedy říci, že typický dobrovolník student sociální pedagogiky, stále působí ve své dobrovolné činnosti a není věřící. O možnosti dobrovolnictví se dozvěděl prostřednictvím školy. Dobrovolnictví vykonává minimálně jednou týdně a to po dobu delší 3 měsíců. Realizuje se v sociálních službách a to u cílové skupiny dětí a mládeže. Věnuje se tvorbě volnočasových aktivit a za svou činnost bývá odměněn formou poděkování.

ZÁVĚR

V této práci jsme zjišťovali vztah studentů oboru sociální pedagogika k dobrovolnictví. Nejdříve jsme podrobně rozebrali termín dobrovolnictví, že jde o bezplatnou činnost vykonávanou ku prospěchu druhým. Jako základní informace jsme uvedli nejdříve terminologii a dále jsme se věnovali různým rozdělením dobrovolnictví. Rozlišujeme čtyři typy dobrovolnictví dle různých hledisek. Dále členíme dobrovolnictví na formy a oblasti, ve kterých se lidé mohou realizovat. Těchto oblastí je velké množství, proto se do dobrovolnictví může zapojit úplně každý, zcela jistě je vždy možné najít tu, která by danou osobu zajímala. Dozvěděli jsme se, že bohužel i dnes existují bariéry dobrovolnictví, založené na nedostatečné informovanosti a na stále převládajících předsudcích a mýtech tradujících o dobrovolnictví. Neopomenuli jsme ani odměňování dobrovolníku, které je důležité z hlediska jejich motivovanosti. V závěru naší první obsáhlé kapitoly jsme se věnovali dvěma dobrovolnickým organizacím- ADRA a HESTIA.

Bližší jsme se seznámili s historií dobrovolnictví ve světě, ale především s jeho historií v České republice, kde jsme se dozvěděli, že socialismus po sobě zanechal negativní dědictví i co se týče dobrovolnictví, poněvadž to se stalo pro obyvatelstvo synonymem vnucované aktivity. Zjistili jsme, jak je dobrovolnictví právně ukotveno a jaké práva a povinnosti dobrovolníkům náleží.

Hlavní pojítka mezi dobrovolnictvím a sociální pedagogikou jsme shledali v pojmu „pomoc“, protože fenomén pomoci, je úzce spojen s dobrovolnictvím. Nakonec jsme vymezili studenta jako dobrovolníka.

Hlavním cílem našeho výzkumu bylo tedy zjistit vztah studentů k dobrovolnictví. Námi stanovený hlavní cíl i dílčí cíle jsme zjišťovali pomocí dotazníkového šetření zhotoveného ve dvou různých provedeních. Konkrétně jsme se zaměřili na studenty bakalářského studia sociální pedagogiky, šlo tedy o záměrný výběr výzkumného souboru. Zjištěné závěry včetně profilu typického dobrovolníka, studenta sociální pedagogiky jsme interpretovali v praktické části bakalářské práce. Grafy, které se týkají porovnání jednotlivých ročníků mezi sebou je možno najít v přílohách č. III a č. IV. Stejně tak ukázkou obou typů dotazníku jsme umístili do příloh.

Dobrovolnictví je zcela jistě velmi důležité a prospěšné pro celou společnost. V ideálním případě bychom na něm nějakým způsobem měli participovat všichni. Konec konců

dobrovolnictví se může kdykoliv dotknout každého z nás, ať už v roli příjemce či v té opačné roli poskytovatele této služby.

DOPORUČENÍ PRO PRAXI

U otázky co Vás odrazuje od toho stát se dobrovolníkem, bychom chtěli navrhnout doporučení pro zpracování dalšího výzkumu týkajícího se trávení volného času studentů. Zjistit proč více jak polovina z nich uvádí, že nemají dostatek času, zda je to důsledek toho, že v dnešní době si studenti musejí samy vydělávat na studia či z jiných důvodů. Dobrat se toho, jestli je opravdu tomu tak, že studenti nemají dostatek času. Zda to není jen další výmluva korespondující s dnešní uspěchanou dobou plnou stresu. Protože upřímně vskutku si každý z nás nenajde hodinku týdně nebo i hodinku za měsíc, aby si přišel například popovídat za osamělým seniorem do domova?

Jak již bylo v textu naznačeno, určitě stojí za uvážení tvorba předmětu týkajícího se dobrovolnictví. Mohl by být veden jako povinně volitelný předmět, aby se na něj studenti mohli přihlásit dobrovolně z vlastního zájmu. Zavedení tohoto předmětu by jistě zvýšilo i povědomost u studentů. Zde by bylo opět na místě provést nový výzkum na vztah studentů k dobrovolnictví, jestli po zavedení tohoto předmětu se vztah zlepšil a počet dobrovolníků zvětšil.

Předpokládáme, že zavedení více hodin praxe a povinnost obejít více cílových skupin tedy organizací, by mělo taky za následek větší počet dobrovolníků, kteří by po zaučení nadále zůstávali u této činnosti. Nakonec dobrovolnictví jim může přinést obrovské množství zkušeností pro jejich budoucí zaměstnání.

Podle výzkumu dárcovství a dobrovolnictví (Frič, 2001) se po roce 1989 dobrovolnictví věnovalo okolo 16 % obyvatel České republiky. Po roce 1999 už to bylo pouze 8 % obyvatel. Příznivější zpráva byla, že více jak dvě třetiny se zapojili pravidelně alespoň jednou za měsíc. Nejvíce hodin bylo odpracováno v oblasti sociálních služeb.

Zpětně vidíme, že až naivně jsme předpokládali větší zapojení našich studentů do dobrovolnictví. V porovnání s výsledky výzkumu pro celou Českou republiku je 24% snad uspokojitelný výsledek, ale přesto si stále musíme klást otázku- Je to dostatek? Dle našeho názoru je propagace dobrovolnictví neustále potřebná.

Zde námi vyjádřené pohledy na věc pochopitelně vychází ze subjektivní spekulace, avšak cítili jsme potřebu zaujmout určité stanovisko.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. DLOUHÁ, Regína, 2001. *Dobrovolnictví a dárcovství: Interaktivní lekce knihoven pro školy*. Praha: ICN.
2. DOBROVOLNICTVÍ PRO KULTURU: *Dobrovolná činnost v kulturních organizacích*, 2011. Praha: Česká kancelář programu Culture. ISBN 978-80-7008-268-3.
3. FRIČ, Pavol et al., 2001. *Dárcovství a dobrovolnictví v České Republice: Výsledky výzkumu NROS a AGNES*. Praha: AGNES a NROS. ISBN 80-902633-7-2.
4. CHRÁSKA, Miroslav, 2007. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1369-4.
5. KRAUS, Blahoslav, 2008. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-383-3.
6. KRAUS, Blahoslav a Věra POLÁČKOVÁ, 2001. *Člověk- prostředí- výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-004-2.
7. NOVOTNÝ, Jiří a Martin LUKEŠ, 2009. *Success factors and volunteerism in non-profit organizations in the Czech Republic*. Praha: Oeconomica. ISBN 978-80-245-1474-1.
8. OBČANSKÉ SDRUŽENÍ ADRA. *Příručka pro dobrovolníky (NPIT)*. Praha: ADRA
9. OCHMAN, Malgorzata a Pawel JORDAN, 1997. *Dobrovolníci: cenný zdroj*. Baltimore: The Johns Hopkins University Institut For Policy Studies. ISBN 1-886333-29-7.
10. PROCHÁZKA, Miroslav, 2012. *Sociální pedagogika*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3470-5.
11. TOŠNER, Jiří a Olga SOZANSKÁ, 2002. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-514-8.

Internetové zdroje:

1. ČERNÁ, Lenka. *Dobrovolnictví v sociálních službách*. In: www.dobrovolnik.cz [online]. ©2013 [cit. 2013-11-25]. Dostupné z: <http://www.dobrovolnik.cz/oblasti-dobrovolnictvi/dobrovolnictvi-v-socialnich-sluzbach/>
2. ČESKO. 2002 Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě). In: www.ponikatel.cz [online]. ©2014 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/zakony/zakon-o-dobrovolnicke-sluzbe-a-o-zmene-nekterych-zakonu-zakon-o-dobrovolnicke-sluzbe/uplne/>
3. ČESKO. 2006 Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. In: www.zakonyprolidi.cz [online]. ©2014 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>
4. DEFINICE DOBROVOLNICTVÍ. In: www.dobrovolnik.cz [online]. ©2013 [cit. 2013-11-26]. Dostupné z: <http://www.dobrovolnik.cz/oblasti-dobrovolnictvi/druhy-dobrovolnictvi/>
5. DOBROVOLNICKÁ CENTRA. In: www.adra.cz [online]. ©2013 [cit. 2013-12-1]. Dostupné z: <http://www.adra.cz/projekty/projekty-v-cr/dobrovolnicka-centra>
6. DOBROVOLNICKÉ CENTRUM. In: www.adra.cz [online]. ©2013 [cit. 2013-12-1]. Dostupné z: <http://www.adra.cz/projekty/projekty-v-cr/dobrovolnicka-centra/zlin/dobrovolnicke-centrum>
7. DOBROVOLNICTVÍ V CÍRKEVNÍCH A NÁBOŽENSKÝCH SPOLEČNOSTECH. In: www.dobrovolnik.cz [online]. ©2013 [cit. 2013-11-26]. Dostupné z: <http://www.dobrovolnik.cz/oblasti-dobrovolnictvi/dobrovolnictvi-v-cirkvich-a-nabozenskych-spolecnostech/>
8. DOLEŽALOVÁ, Kateřina. *Dobrovolnictví v kultuře*. In: www.dobrovolnik.cz [online]. ©2013 [cit. 2013-11-26]. Dostupné z: <http://www.dobrovolnik.cz/oblasti-dobrovolnictvi/dobrovolnictvi-v-kulture/>
9. EVROPSKÝ ROK DOBROVOLNICTVÍ. In: www.dobrovolnik.cz [online]. ©2014 [cit. 2014-02-22]. Dostupné z: <http://www.dobrovolnik.cz/evropsky-rok-dobrovolnictvi-2011/>

10. HISTORIE DOBROVOLNICTVÍ. In: www.dobrovolnik.cz [online]. ©2014 [cit. 2014-02-03]. Dostupné z : <http://www.dobrovolnik.cz/informace/historie-dobrovolnictvi/>
11. HISTORIE POBOČKY. In: www.adra.cz [online]. ©2013 [cit. 2013-12-1]. Dostupné z: <http://www.adra.cz/projekty/projekty-v-cr/dobrovolnicka-centra/zlin/historie-pobocky>
12. INFORMACE O STUDIJNÍM PROGRAMU, 2014. In: ects.utb.cz [online]. 2014 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z : <http://ects.utb.cz/plan/6837?lang=cs>
13. KDO JSME. In: www.adra.cz [online]. ©2013 [cit. 2013-12-1]. Dostupné z: <http://www.adra.cz/adra/kdo-jsme>
14. KOŘÍNKOVÁ, Ivana. *Dobrovolnictví ve zdravotnictví*. In: www.dobrovolnik.cz [online]. ©2013 [cit. 2013-11-25]. Dostupné z: <http://www.dobrovolnik.cz/oblasti-dobrovolnictvi/dobrovolnictvi-ve-zdravotnictvi/>
15. KOVÁŘ, David. *Dobrovolnictví ve sportu*. In: www.dobrovolnik.cz [online]. ©2013 [cit. 2013-11-26]. Dostupné z: <http://www.dobrovolnik.cz/oblasti-dobrovolnictvi/dobrovolnictvi-ve-sportu/>
16. MEZINÁRODNÍ ROK DOBROVOLNÍKŮ. In: www.osn.cz [online]. ©2005 [cit. 2014-02-22]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=667>
17. MUSÍLEK, Radek. *Kdo nahrazuje stát v USA*. In: www.dobrovolnik.cz [online]. ©2014 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://www.dobrovolnik.cz/clanky/kdo-nahrazuje-stat-v-usa/>
18. O NÁS. In: www.hest.cz [online]. [cit. 2013-12-1]. Dostupné z: <http://www.hest.cz/hestia/informace-o-hestii/>
19. OBČANSKÉ SRDUŽENÍ HESTIA. In: www.hest.cz [online]. [cit. 2013-12-1]. Dostupné z: <http://www.hest.cz/>
20. PLODKOVÁ, Bohdana. *Dobrovolnictví středoškoláků: Manuál pro učitele, zaměstnance neziskových organizací a volnočasových klubů a další zájemce o tom, jak udělat dobrovolnictví pro středoškoláky zajímavým*. In: www.hest.cz [online]. 2003 [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://www.hest.cz/res/data/006/000996.pdf>

21. PRAVIDLA DOBROVOLNICKÉ POMOCI PŘI MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTECH, 2013. In: www.slezskepavlovice.cz [online]. [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: <http://www.slezskepavlovice.cz/file.php?nid=8755&oid=3581830>
22. ŠTEFÁNKOVÁ, Jana. Volunteers needed aneb jak to chodí s dobrovolnictvím v Anglii. In: www.aktivnizona.cz [online]. ©2014 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://www.aktivnizona.cz/cs/clanky/volunteers-needed-aneb-jak-to-chodi-s-dobrovolnictvim-v-anglii-203.html>
23. TOMAN, Dalimil. *Dobrovolnictví v ekologii*. In: www.dobrovolnik.cz [online]. ©2013 [cit. 2013-11-25]. Dostupné z: <http://www.dobrovolnik.cz/oblasti-dobrovolnictvi/dobrovolnictvi-v-ekologii/>
24. TOŠNER, Jiří. *Definice dobrovolnictví*. In: www.dobrovolnik.cz [online]. ©2014 [cit. 2014-04-03]. Dostupné z: <http://www.dobrovolnik.cz/oblasti-dobrovolnictvi/druhy-dobrovolnictvi/>
25. ZAHUMENSKÝ, David. *Dobrovolnictví v USA*. In: www.americkaliga.blogspot.cz [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://americkaliga.blogspot.cz/2011/03/dobrovolnictvi-v-usa.html>

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 Participace studentů na dobrovolnictví.....	42
Graf č. 2 Přítomnost/minulost působení jako dobrovolník.....	43
Graf č. 3 Víra	44
Graf č. 4 Zdroj informací o dobrovolnictví	44
Graf č. 5 Četnost dobrovolnické činnosti	45
Graf č. 6 Délka působení v dobrovolnictví.....	45
Graf č. 7 Oblasti dobrovolnictví	46
Graf č. 8 Cílové skupiny dobrovolnictví	46
Graf č. 9 Činnosti vykonávané během dobrovolnictví	47
Graf č. 10 Odměny za dobrovolnou činnost	49
Graf č. 11 Víra	50
Graf č. 12 Zda někdy o možnosti dobrovolnictví slyšeli	50
Graf č. 13 Zdroj informací o dobrovolnictví	51
Graf č. 14 Zda někdy o možnosti dobrovolnictví uvažovali.....	51
Graf č. 15 Co odrazuje studenty od toho stát se dobrovolníkem	52
Graf č. 16 Ochotnost vykonávat dobrovolnou činnost po požádání.....	52
Graf č. 17 Oblasti dobrovolnictví	53
Graf č. 18 Cílové skupiny dobrovolnictví	54

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 Místo vykonávání dobrovolné činnosti	48
---	----

SEZNAM PŘÍLOH

- P I Dotazník pro studenty, kteří vykonávají dobrovolnou činnost
- P II Dotazník pro studenty, kteří nevykonávají dobrovolnou činnost
- P III Studenti vykonávající dobrovolnou činnost (srovnání ročníků)
- P IV Studenti nevykonávající dobrovolnou činnost (srovnání ročníků)

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK PRO STUDENTY, KTEŘÍ VYKONÁVAJÍ DOBROVOLNOU ČINNOST

Vážení studenti,

chtěla bych Vás požádat o vyplnění dotazníku k mé bakalářské práci na téma „Vztah studentů oboru sociální pedagogika k dobrovolnictví“. Dotazník je plně anonymní. Všechny informace budou použity jen pro účely bakalářské práce. Odpovídejte prosím pravdivě. Pokud není uvedeno jinak, volte vždy jednu odpověď.

Předem děkuji za vyplnění dotazníku a přeji hezký den.

Lucie Zajíčková, studentka sociální pedagogiky, 3. ročník.

---

1. Ročník studia

1. ročník   2. ročník   3. Ročník

2. Jako dobrovolník:

- Jsem působil/a v minulosti   Stále působím

3. Jste věřící?

- Ano   Ne

4. Odkud jste se o možnosti dobrovolnictví dozvěděl/a? (možnost více odpovědí)

- Prostřednictvím školy
(na přednášce, e-mailem, ...)
- Z internetu   Z letáků či plakátů
- Z televize či rozhlasu   Od přítele
- Z tisku   Přimo od dané
organizace/programu
- Z jiných zdrojů.....

5. Jak často se dobrovolnictví věnujete nebo jste se věnoval/a?

- Jednorázově   Alespoň jednou za čtvrt roku
- Minimálně jednou týden   Zcela nepravidelně
- Minimálně jednou za měsíc

6. Jak dlouho se již dobrovolnictví věnujete nebo jste se věnoval/a?

- Krátkodobě do 3 měsíců
- Dlouhodobě nad 3 měsíce

7. V jaké oblasti dobrovolnou činnost vykonáváte nebo jste již vykonával/a? (možnost více odpovědí)

☐ Ve zdravotnictví	☐ Při mimořádných událostech (např. při povodních)
☐ V sociálních službách	☐ V církevních a náboženských společnostech
☐ V kultuře	
☐ Ve sportu	
☐ V ekologii	
☐ Jiné.....	

8. Jaké cílové skupině pomáháte nebo jste pomáhal/a? (možnost více odpovědí)

☐ Děti a mladiství	☐ Příslušníci národnostních menšin nebo imigranti
☐ Matky s dětmi	☐ Senioři
☐ Osoby se zdravotním postižením	☐ Osoby závislé na návykových látkách
☐ Osoby sociálně slabé	☐ Osoby bez přístřeší
☐ Osoby po výkonu trestu odnětí svobody	
☐ Osoby trpící domácím násilím	
☐ Jiné	

9. Jakou činnost jako dobrovolník vykonáváte nebo jste vykonával/a? (možnost více odpovědí)

☐ Administrativa	☐ Pomoc při organizaci různých akcí
☐ Ekonomika	☐ Drobná výpomoc
☐ Pravidelné návštěvy klientů	☐ Sportovní aktivity
☐ Tvorba volnočasových aktivit	☐ Činnost při tvorbě výrobků
☐ Přímá práce s uživatelem	☐ Terapie
☐ Aktivizační činnost	
☐ Jiné	

10. Kde dobrovolnou činnost vykonáváte/ jste vykonával/a? (Uveďte)

.....

11. Jakou formou jste za svou dobrovolnou činnost byl/a odměněn/a (možnost více odpovědí):

☐ Pochvala	☐ Formou služeb zařízení (plavání, víkendový pobyt, volné vstupy na kulturní akce, občerstvení atd.)
☐ Poděkování	☐ Výrobky z dílen daného zařízení
☐ Ocenění ve výroční zprávě	☐ Nijak
☐ Diplom	
☐ Drobný dárek	
☐ Jiné benefity:.....	

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK PRO STUDENTY, KTEŘÍ NEVYKONÁVAJÍ DOBROVOLNOU ČINNOST

Vážení studenti,

chtěla bych Vás požádat o vyplnění dotazníku k mé bakalářské práci na téma „Vztah studentů oboru sociální pedagogika k dobrovolnictví“. Dotazník je plně anonymní. Všechny informace budou použity jen pro účely bakalářské práce. Odpovídejte prosím pravdivě. Pokud není uvedeno jinak, volte vždy jednu odpověď.

Předem děkuji za vyplnění dotazníku a přeji hezký den.

Lucie Zajíčková, studentka sociální pedagogiky, 3. ročník.

---

1. Ročník studia

1. ročník   2. ročník   3. ročník

2. Jste věřící?

- Ano   Ne

3. Slyšel/a jste někdy o možnosti dobrovolnictví?

- Ano   Ne (přeskočte otázku č. 4)

4. Odkud jste se o možnosti dobrovolnictví dozvěděl/a? (možnost více odpovědí)

- Prostřednictvím školy
(na přednášce, e-mailem, ...)
- Z internetu
- Z televize či rozhlasu
- Z tisku
- Z jiných zdrojů .....
- Z letáků či plakátů
- Od přítele
- Přímou od dané organizace/programu

5. Uvažoval/a jste někdy o pomáhání formou dobrovolnictví?

- Ano   Ne

6. Co Vás odrazuje od toho stát se dobrovolníkem? (možnost více odpovědí)

- Málo času
- Nedostatek informací
- Málo zkušeností
- Vzdálenost bydliště
- Osobní záležitosti

- Lenost
- Špatná zkušenost přítele (nesplnily se jeho očekávání, nudil se, nedostával zpětnou vazbu, cítil se neužitečný, špatné vztahy v organizaci...)
- Nic
- Jiné .....

7. Kdyby Vás např. nějaká organizace požádala, byl/a byste ochoten/a vykonávat dobrovolnou činnost?

- Ano
- Ne (přeskočte otázky č. 8. a 9.)
- Nevím

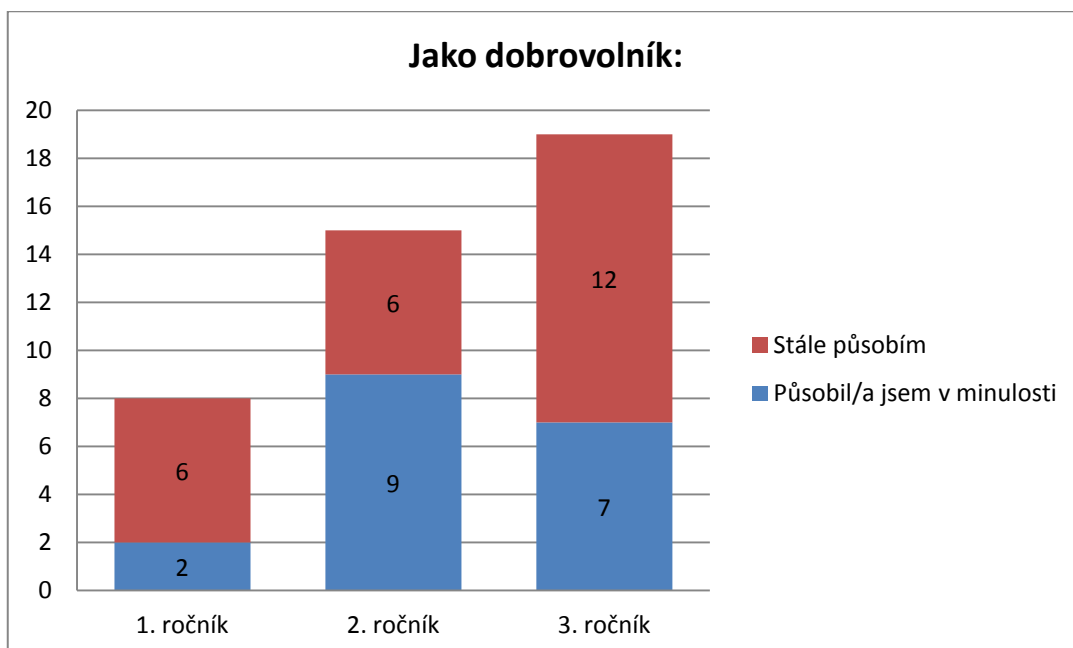
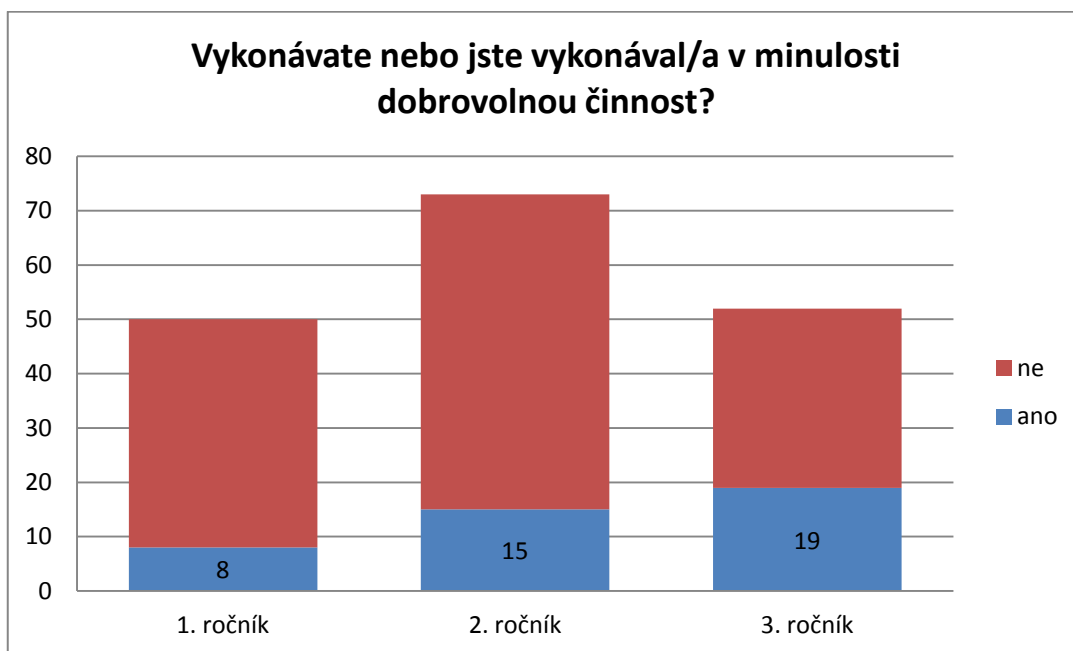
8. V jaké oblasti byste případně dobrovolnou činnost chtěl/a vykonávat? (možnost více odpovědí- max. 3)

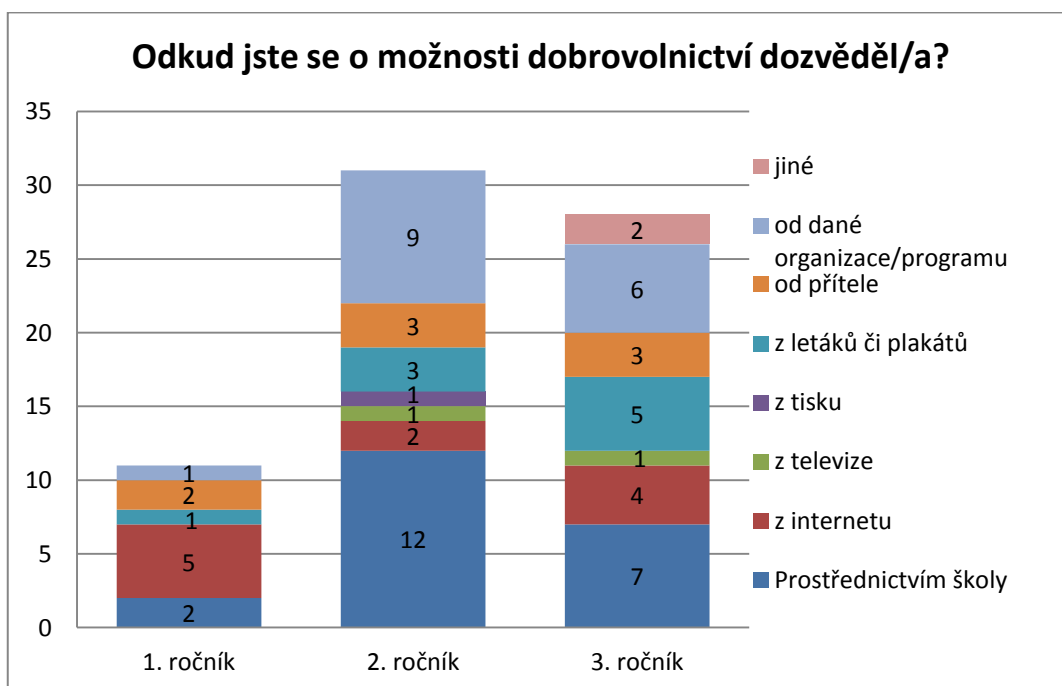
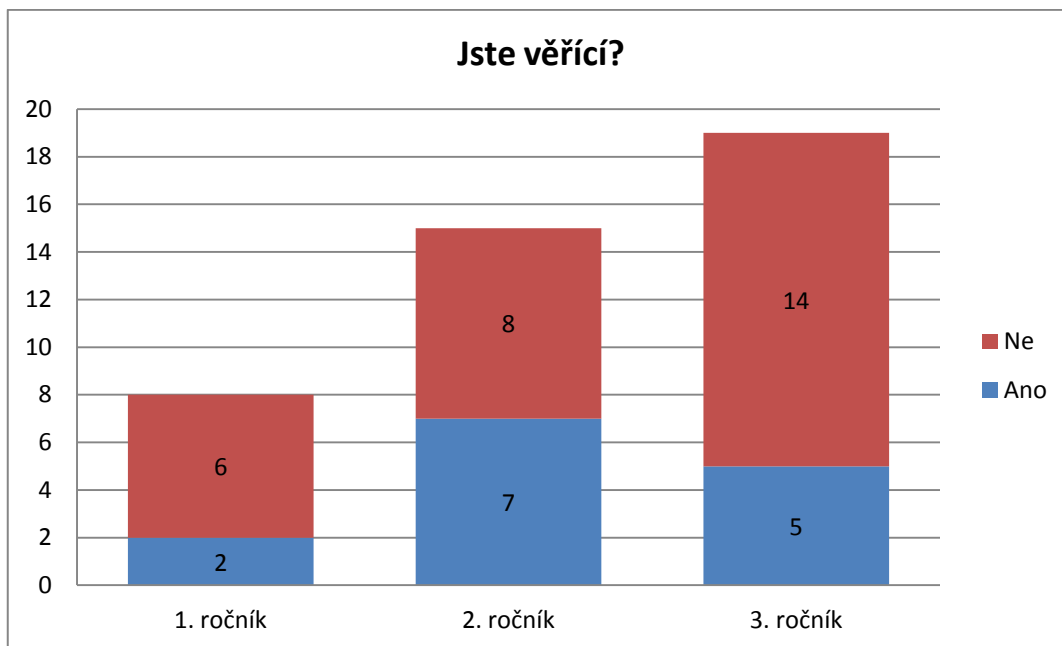
- Ve zdravotnictví
- V sociálních službách
- V kultuře
- Ve sportu
- V ekologii
- Při mimořádných událostech (např. při povodních)
- V církevních a náboženských společnostech
- Jiné .....

9. Jaká cílová skupina by Vás zajímala? (možnost více dopovědí)

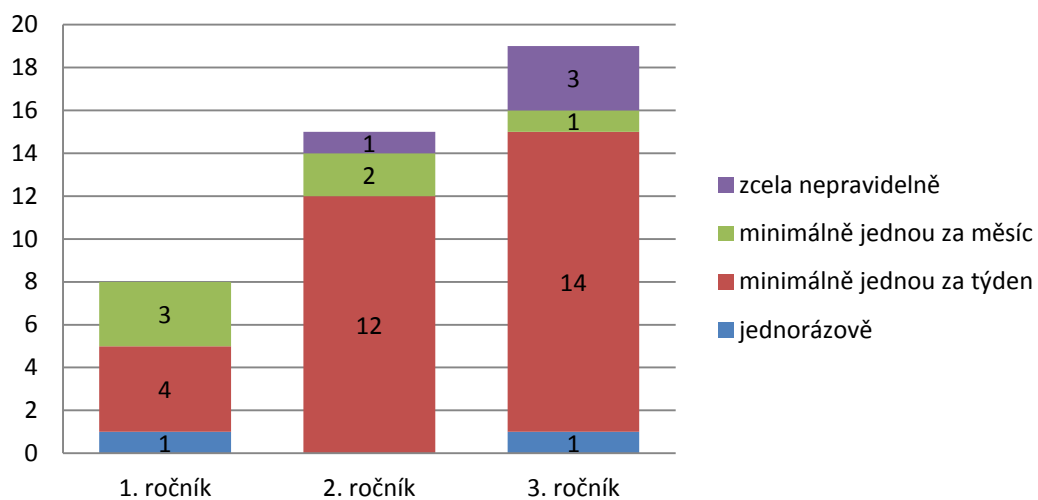
- Děti a mladiství
- Matky s dětmi
- Osoby se zdravotním postižením
- Osoby sociálně slabé
- Osoby po výkonu trestu odnětí svobody
- Osoby trpící domácím násilím
- Příslušníci národnostních menšin nebo imigranti
- Senioři
- Osoby závislé na návykových látkách
- Osoby bez přístřeší
- Jiné .....

PŘÍLOHA P III: STUDENTI VYKONÁVAJÍCÍ DOBROVOLNOU ČINNOST (SROVNÁNÍ ROČNÍKŮ)

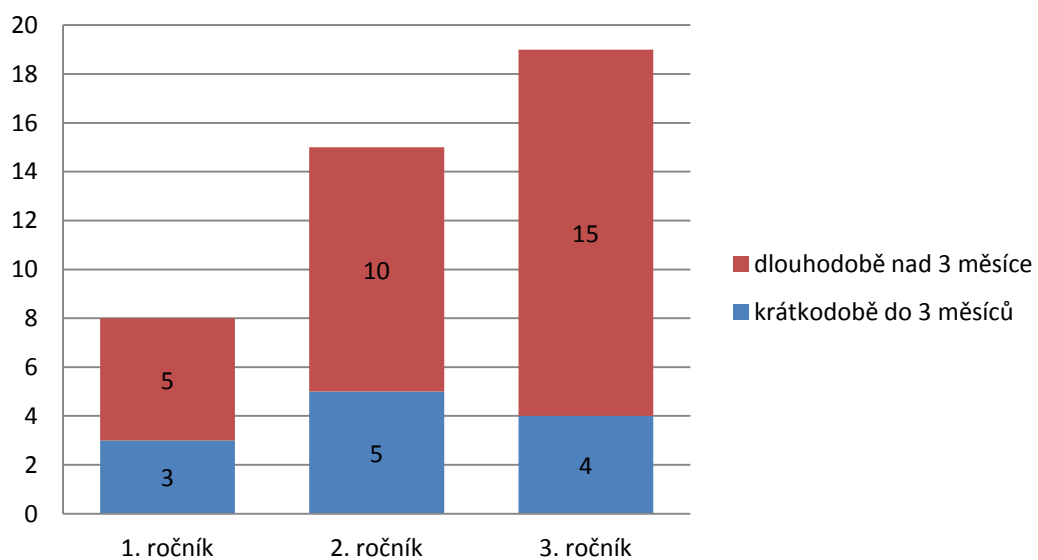

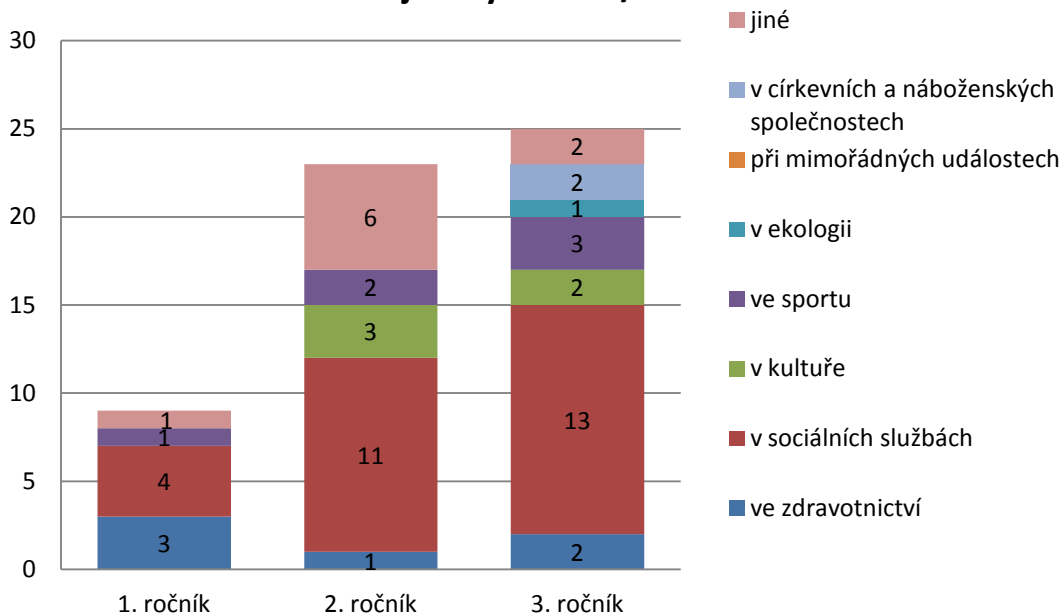
Jak často se dobrovolnictví věnujete nebo jste se věnoval/a?

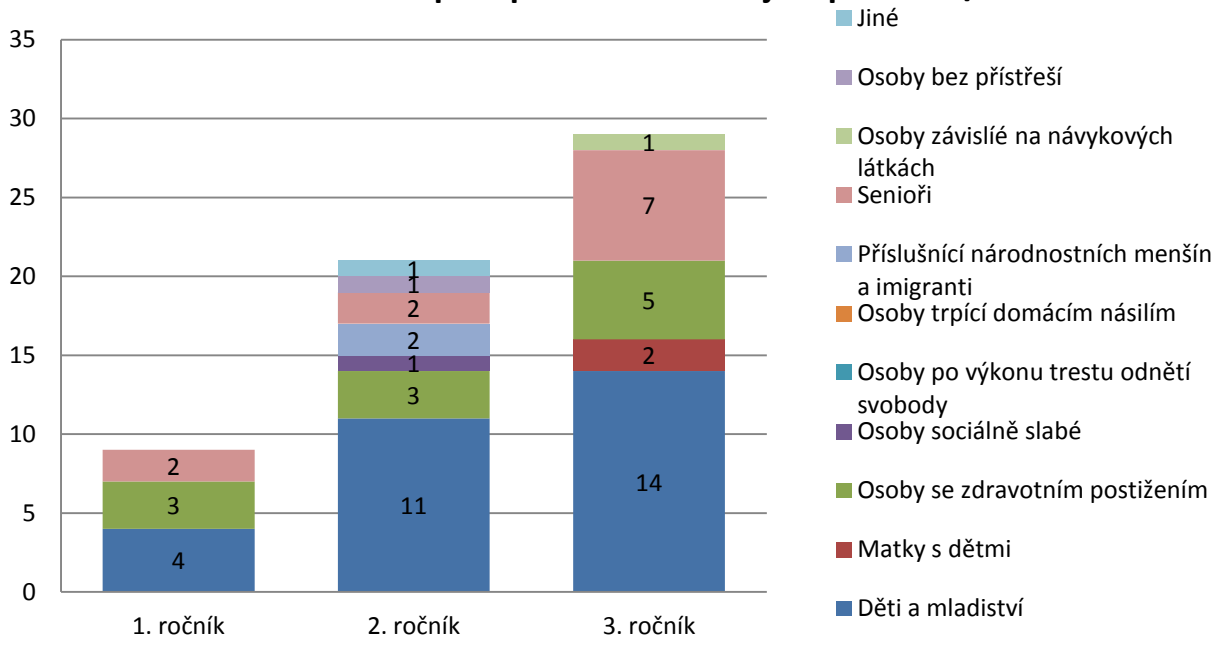
Jak dlouho se již dobrovolnictví věnujete nebo jste se věnoval/a?

V jaké oblasti dobrovolnou činnost vykonáváte nebo jste vykonával/a?

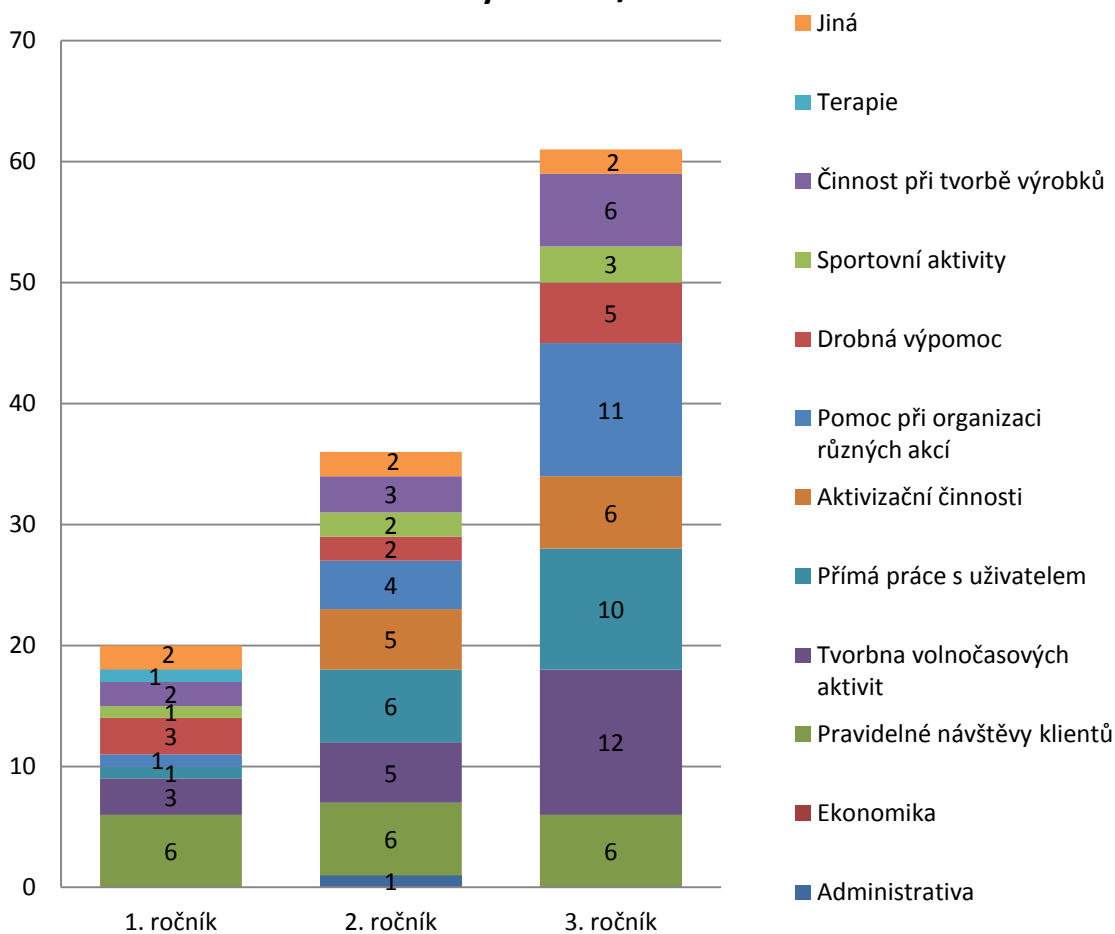

Jaké cílové skupině pomáháte nebo jste pomáhal/a?

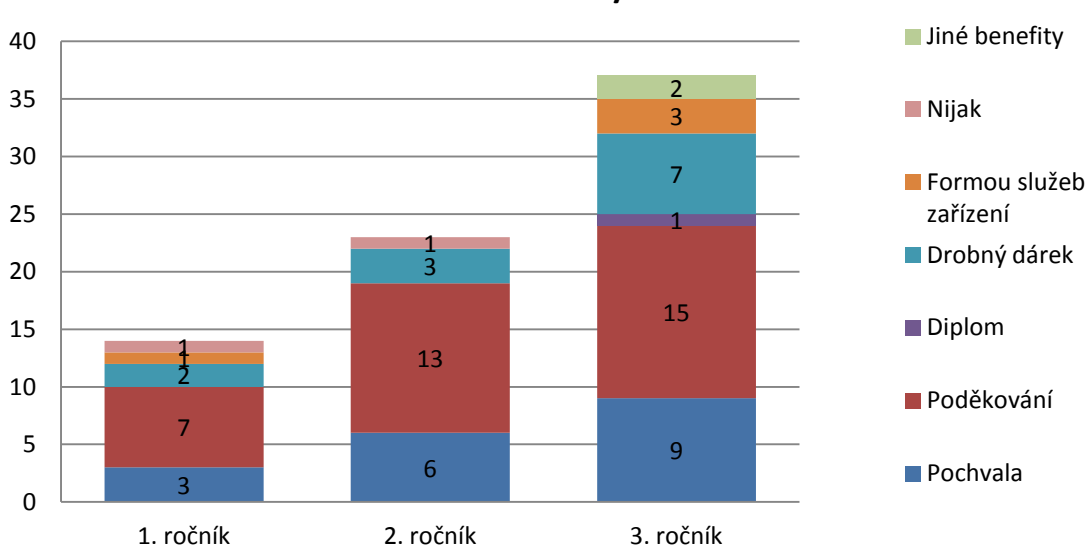

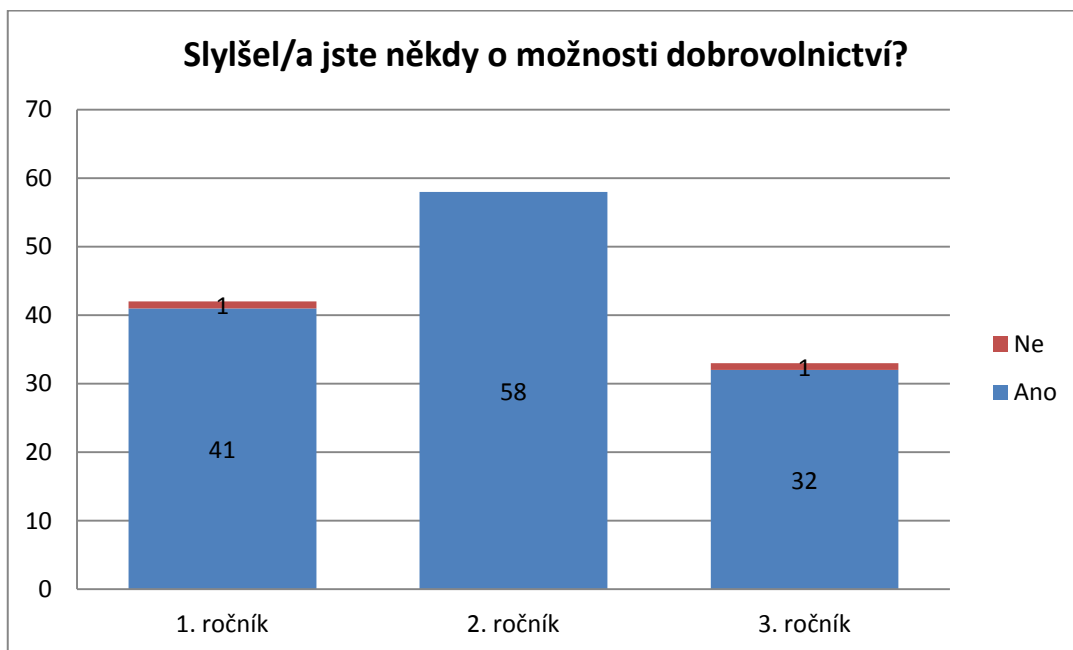
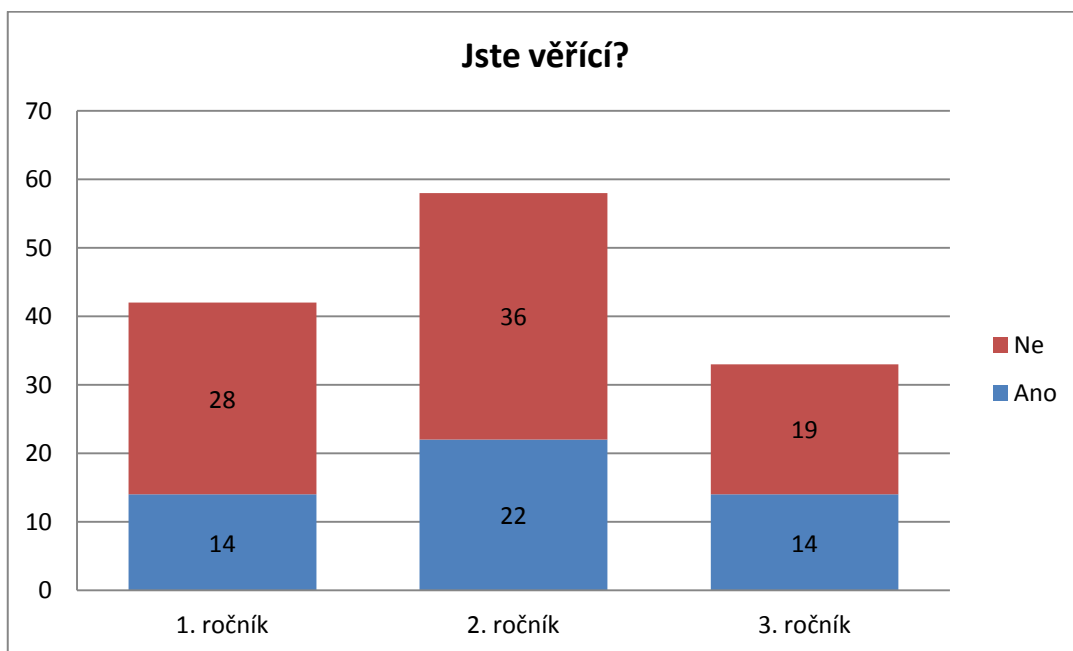
Jakou činností jako dobrovolník vykonáváte nebo jste vykonával/a?

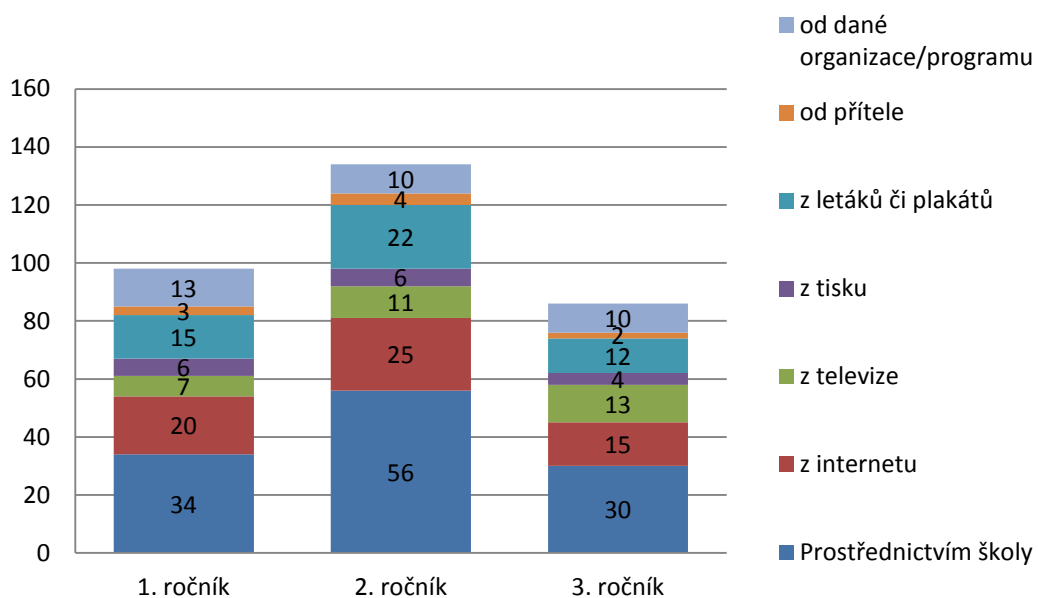
Jakou formou jste za svou dobrovolnou činnost byl/a odměněn/a?

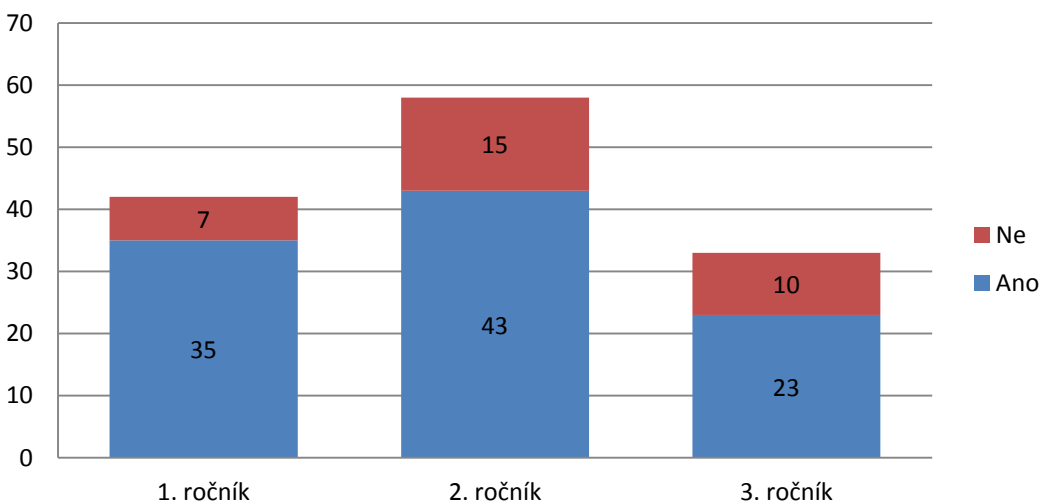
PŘÍLOHA P IV: STUDENTI NEVYKONÁVAJÍCÍ DOBROVOLNOU ČINNOST (SROVNÁNÍ ROČNÍKŮ)

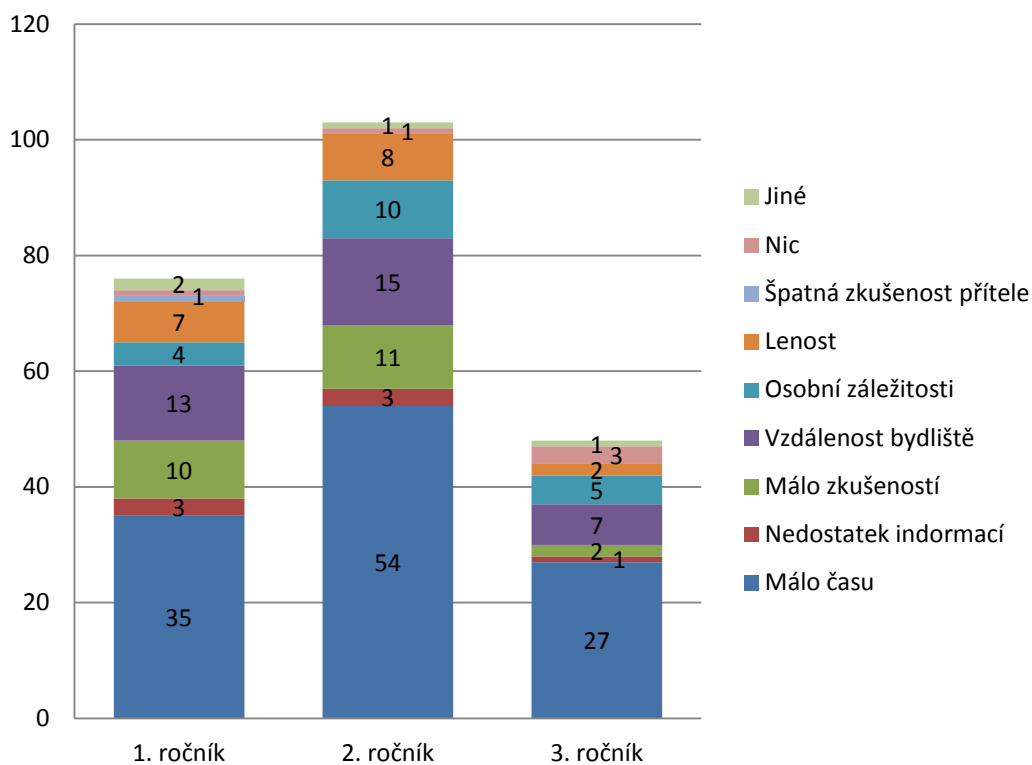
Odkud jste se o možnosti dobrovolnictví dozvěděl/a?

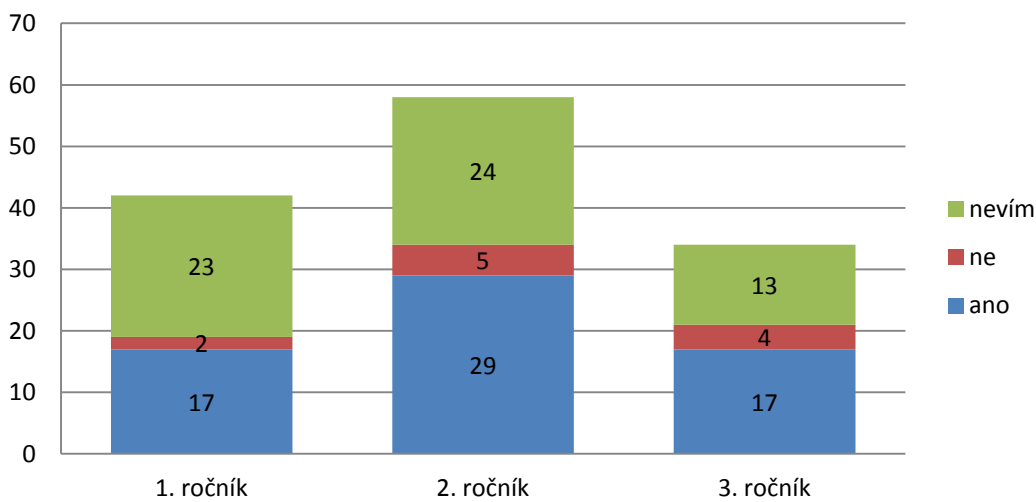
Uvažoval/a jste někdy o pomáhání formou dobrovolnictví?

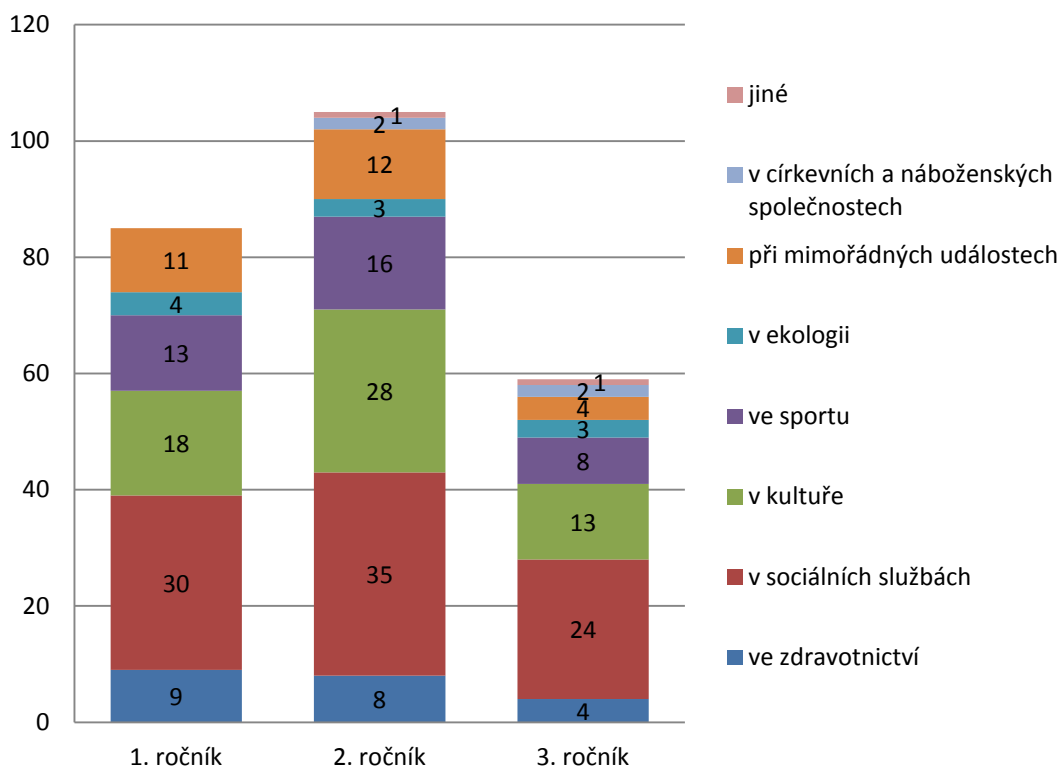
Co Vás odrazuje od toho stát se dobrovolníkem?

Kdyby Vás nějaká organizace požádala, byl/a by jste ochoten/a vykonávat dobrovolnou práci?

V jaké oblasti byste dobrovolnou činnost chtěl/a vykonáva ?

Jaká cílová skupina by Vás zajímala?

